

Program rada Zagrebačkog kazališta lutaka 2025.-2028.

Ciljevi ostvareni u razdoblju od 2021. do 2024.

Protekle četiri godine mojega mandata u mnogočemu su predstavljale poseban izazov. Zagrebačko kazalište lutaka je, kao i ostale kulturne institucije, djelovalo u otežanim uvjetima uzrokovanim pandemijom Covid-19 i razornim zagrebačkim potresom. Smatram izuzetno važnim već u uvodu naglasiti kako jednim od svojih glavnih upravljačkih uspjeha smatram uspostavu unutarnjeg ustroja i njegovanje kvalitetnih kolegijalnih i međuljudskih odnosa koji su nam omogućili da kreativno nadvladamo izazove što su ih pred nas postavile ove nepredviđene i traumatične okolnosti.

U jedanaest godina koliko vodim Zagrebačko kazalište lutaka, zahvaljujući svesrdnoj podršci ansambla, suradnika i Gradskog ureda za kulturu, ostvarili smo osjetne i mjerljive pomake na svim područjima zacrtanim u dosadašnjim četverogodišnjim programima te ujedno postavili zdrave i održive temelje za daljnji razvoj ZKL-a. Nit vodilja nije se promijenila od prvih dana: razvoj lutkarstva temeljen na bogatoj hrvatskoj lutkarskoj tradiciji, praćenju europskih i svjetskih kazališnih strujanja te njegovanju kreativnosti i inovativnosti, koje će lutkarstvu osigurati relevantnost za nove naraštaje.

Čak i za trajanja pandemije nastojala sam produkcijski ostvarivati primarnu funkciju ZKL-a kao javne ustanove u kulturi, a to je odgovaranje na kulturne potrebe građana Grada Zagreba, što doprinosi unapređenju i definiranju kvalitete života zajednice. Stoga

sam se u svim strateškim odlukama vodila mišlju kako je dužnost Zagrebačkog kazališta lutaka ispunjavanje potrebe zajednice za lutkarskim predstavama i svim popratnim sadržajima koji se izravno naslanjaju na lutkarsko kazalište za djecu, kao što su kreativne radionice, edukativni programi, tiskovine i ostale manifestacije kazališne kulture u kontekstu javnog dobra.

Zbog otežanih financijskih, produkcijskih i izvedbenih uvjeta uzrokovanih pandemijom, 2021. godine odlučili smo se za produkcijski okvir od tri premijere godišnje, ali u postpandemijskim uvjetima nastojat ćemo ponovno uspostaviti ritam od četiri premijerna naslova godišnje. Nažalost, nitko nije mogao predvidjeti trajanje i posljedice pandemije uzrokovane virusom Covid-19. Pandemija nam je nametnula brojna ograničenja, od smanjenja broja gledatelja do otežane realizacije projekata koji traže veći broj sudionika. Skrb za zdravlje djelatnika i gledatelja bila je na prvome mjestu te smo stoga bili prisiljeni na konzervativniji pristup realizaciji programa tako da smo autorske timove prvenstveno sastavljali od djelatnika zaposlenih u Zagrebačkom kazalištu lutaka te se posvetili naslovima koji traže manji broj glumaca/animatora.

U tom teškom i izazovnom razdoblju, kada je trebalo održavati osjetljiv balans između zdravlja djelatnika i potreba kulturne javnosti, nisam se nijednom kao ravnateljica osjetila samom, jer sam bila svjesna da iza mene stoji postojan, odgovoran i predan tim. Najveća pobjeda ovoga kazališta u jedanaest godina mogega upravljanja upravo je stvaranje produkcijskih uvjeta koji mojim timovima omogućavaju da samostalno funkcioniraju i suvereno odgovaraju na izazove koje pred njih postavlja svakodnevno funkcioniranje kazališne kuće. S druge strane, ansambl, umjetnički, tehnički, marketinški i svi drugi odjeli djeluju i na čvrstim temeljima osobne odgovornosti svakog pojedinog djelatnika, koju sam nastojala afirmirati i razvijati.

Gore navedene načelne ciljeve svojega programa ostvarivala sam djelujući na sljedećim specifičnim područjima, koja obuhvaćaju ključne aspekte poslovanja uspješne kazališne kuće:

1. Utvrđivanje repertoara usmjerenim odabirom klasičnih i suvremenih naslova

Repertoar je prema zacrtanom programu bio podijeljen u nekoliko cjelina unutar kojih su ostvareni gotovo svi predviđeni naslovi. U proteklome razdoblju ostvareni su programski ciljevi unutar sljedećih konceptualnih cjelina.

1. a. naslovi namijenjeni djeci školskog uzrasta

1. b. klasici svjetske književnosti

1. c. naslovi namijenjeni djeci predškolskog uzrasta

1.a Naslovi namijenjeni djeci školskog uzrasta

Ostvareni su sljedeći naslovi:

Braća Grimm – N. Bogdanović: TRNORUŽICA (r. S. Broz)

Johanna Spyri - P. Mrduljaš: HEIDI (r. D. Ferenčina)

Ana Tonković: EZOPOV KOLAŽ (r. P. Mrduljaš)

J. M. Barrie - P. Mrduljaš: PETAR PAN (r. Z. Mužić)

H. Lofting - L. Katunarić: DOKTOR DOLITTLE (r. L. Katunarić)

Reakcije učitelja i učiteljica te velika zainteresiranost škola za dopunu školskog lektirnog programa odlaskom u kazalište pokazuju da je ovaj aspekt našega kreativnog djelovanja vrlo važan dio javnih potreba u kulturi Grada Zagreba. Tijekom sezone svi jutarnji termini redovito su popunjeni izuzev tijekom školskih praznika, a mi smo nastojali zadovoljiti potražnju za lektirnim naslovima, istodobno ne zanemarujući afirmaciju novih poetskih prostora lutkarstva kako bismo učenicima predočili širinu

kreativnih dosega koji proizlaze iz sinergije književnog kanona i kazališne izražajne inovativnosti.

Redateljica Saša Broz u *Trnoružicu* je unijela poetičnost i ženski senzibilitet te zadržala narativnu jednostavnost predložka braće Grimm. *Heidi* je opširan roman koji je u inscenaciji Dražena Ferenčine pojednostavljen na elementarne dihotomije sela i grada, stege i slobode, zdravlja i bolesti, strogoće i ljubavi. U *Ezopovu kolažu* basne se nižu u formi kabarea u kojemu su Cvrčak i Mrav meštri ceremonije i njihova priča čini okvir ostalih basni. Kabaretska forma omogućila je korištenje raznih animacijskih tehnika koje se mijenjaju iz točke u točku, a svaka lutkarska tehnika na poseban način zrcali pouku basne i karakter lika. Autor lutaka i scenografije cijenjeni je likovni umjetnik i filmski redatelj Milan Trenc prema čijem je djelu nastao svjetski poznat filmski serijal *Noć u muzeju*, a njegov osebujan koncept u ovom je kabareu otvorio mogućnost za kreativnu suigru lutkara, lutaka i scenografije. U *Petru Panu* redatelj Zoran Mužić odlučio se na istraživanje više lutkarskih tehnika ne bi li dočarao kontrast između realnoga prostora i snovitog svijeta Petra Pana te time podcrtao temeljnu misao Barriejeva djela o odnosu imaginacije i realiteta, apstraktnog i konkretnog. U *Doktoru Dolittleu*, redatelj i autor dramatizacije Leo Katunarić prenio je slavnoga doktora u današnji svijet tek se okvirno oslanjajući na Loftingov predložak, koji se na pomnije čitanje u mnogome pokazao svjetonazorski zastarjelim. Svjestan koliko su nerealni svjetovi video-igrice pogibeljni za dječju pozornost i odnos prema stvarnosti, Katunarić je prilagodio radnju tako da odražava izazove današnje djece.

1.b. Klasici svjetske književnosti

Ostvareni su sljedeći naslovi:

August Šenoa: POSTOLAR I VRAG (r. Z. Mužić)

W. Shakespeare - Ž. Udovičić Pleština: SAN IVANJSKE NOĆI (r. L. Katunarić)

Cjelinom „klasici“ obuhvaćeni su naslovi svjetskog i hrvatskog kanona koji ne moraju nužno biti namijenjeni primarno djeci. Svjesni da se kultura čitanja sve više gubi u mlađim naraštajima, nastojali smo otkloniti u djece zazor od klasičnih pisaca kako bi jednoga dana stasali u upućene čitatelje ili gledatelje. Pojednostavljene radnje, pristupačna likovnost i scenska efektnost do sad su u svakoj produkciji u ovome nizu polučile izvrstan odaziv kod djece i odraslih gledatelja.

Postolar i vrag Augusta Šenoae, klasična je ginjolska predstava te time i posveta dugoj srednjoeuropskoj tradiciji lutkarstva. Cjelovito je prenesen ritmičan i svima dobro poznat tekst Šenoine pripovijetke u stihu, koja je trenutačno preporučena lektira za šesti razred osnovne škole. Predstava *San Ivanjske noći* Williama Shakespearea također je zamišljena kao projekt koji bi djeci trebao približiti djela svjetskoga kanona, ali narativno i likovno prilagođena dječjem shvaćanju. Približavanje Shakespearea najmlađem uzrastu stari je trend, jer rano upoznavanje s klasicima dramske literature, s naglaskom na vedrije naslove, od malih nogu odgaja pravu kazališnu publiku koja će se s takvim iskustvom kasnije vrlo lako prilagoditi repertoarima kazališta za stariji uzrast. Osim toga, neke vječne Shakespeareove dileme mogu se propitivati u svakoj dobi, a da pritom svojom prilagodbom uzrastu ne gube fokus. Ovaj projekt ujedno je bio prilika za istraživanje izražajnih mogućnosti novih medija tako da su fantastični Shakespeareovi svjetovi dočarani uz niz animacija i projekcija te istraživanje mogućnosti scenske suigre virtualnih svjetova i žive glumačko-animacijske igre.

1. c. Naslovi namijenjeni djeci predškolskog uzrasta

Unutar ove cjeline premijerno su izvedeni sljedeći naslovi:

Ana Tonković: MEDO ĐURO U VRTIĆU (r. P. Mrduljaš)

Ana Tonković: MEDO ĐURO NE ŽELI SPAVATI (r. P. Mrduljaš)

Ana Tonković prema narodnoj bajci: TRI PRAŠČIĆA (r. L. Katunarić)

Za jesen 2024. predviđena je praizvedba *Plavi jež Ane Tonković u režiji Petre Mrduljaš*, koja će slijediti osnovne smjernice ovoga dijela programa.

U jesen 2019, praizvedena je predstava *Medo Đuro kod zubara*, prva u serijalu koji izvode samo tri glumca te elementarno tehničko osoblje, a rasvjetno, tonski i scenografski može se prilagoditi gotovo svakom prostoru. Predstava je namijenjena djeci vrtićke dobi koja se susreće s nizom naizgled teško premostivih zapreka. Ohrabreni uspjehom prve predstave, koji je pokazao kako su se djeca uspjela duboko poistovjetiti s medvjedićem Đurom, nastavili smo razrađivati ideju o predstavama namijenjenima najmlađoj publici od druge godine nadalje, koje se mogu igrati na velikoj sceni Zagrebačkog kazališta lutaka, a bez značajnih kvalitativnih redukcija mogu biti izvedene i u bilo kojem prostoru u kojem imamo minimalne tehničke uvjete npr. škole, dječji vrtići, bolnice, trgovi, sportske dvorane i slično. *Medo Đuro kod zubara*, *Medo Đuro u vrtiću* i *Medo Đuro ne želi spavati* ubrajaju se među trenutno najtraženije naslove Zagrebačkog kazališta lutaka. Podjednako su omiljeni kod djece, roditelja i odgajatelja, a za svaku od izvedbi traži se karta više. Tajna uspjeha medvjedića Đure počiva na nekoliko činjenica:

1. Predstave su namijenjene predškolskom uzrastu kakve su, uz one za tinejdžere, najslabije zastupljene na repertoarima hrvatskih kazališta.
2. Svaka predstava bavi se svakodnevnim i lako prepoznatljivim problemima s kojima se susreću djeca, njihovi roditelji i odgajatelji.

3. Format predstava o medi Đuri koncipiran je tako da i najmlađi u publici s lakoćom i veseljem prate radnju. To znači da predstave ne traju duže od 30 minuta te da obiluju glazbom, humorom i djeci primjerenom likovnošću.

4. Sve tri predstave popraćene su slikovnicama nastalima prema sadržaju predstava te one dolaze na dar uz svaku kupljenu ulaznicu. Prema komentarima s društvenih mreža te izravnim dijalogom s publikom slikovnice su rado čitane i sjajno prihvaćen koncept popratnog materijala predstava.

Ohrabreni reakcijama publike i kritike, serijal o Medi Đuri razvijat ćemo dalje iz sezone u sezonu i ovom projektu smiješi se dug život na kazališnim daskama.

Serijal je naišao i na odobravanje struke te je dobio niz pohvalnih kritika te je ovjenčan nizom nagrada: nominacija za najbolju predstavu u cjelini na Nagradama hrvatskog glumišta, nagrada Adamu Skendžiću za najbolju mušku ulogu na Nagradama hrvatskog glumišta, nagrada Nenadu Brkiću za najbolju glazbu na Susretu lutkara i lutkarskih kazališta, nagrada Petri Mrduljaš za najbolju režiju na Festivalu dječje umjetnosti u Sarajevu, nagrada Marti Bolfan Ugljen za najbolju animaciju na Festivalu lutkarske umjetnosti u Mostaru.

2. Razvoj inovativnih programskih smjernica (glazbeno lutkarsko kazalište i nove tehnologije)

U proljeće 2023. napokon su ispunjeni svi produkcijski uvjeti za postavljanje opere Jakova Gotovca *Ero s onoga svijeta*. Nikada nije prerano za upoznavanje djece s opernim remek-djelima, ali klasične opere trajanjem i zamršenošću radnje mogu biti neprohodne za mlade gledatelje te smo nakon uspjeha *Čarobne frule* odlučili nastaviti s uprizorenjima djeci prilagođenih opernih djela. Ovaj lutkarski „Ero“ prilagodba je najpoznatijih glazbenih motiva opere iz majstorske radionice skladatelja i dirigenta Mladena Tarbuka koji se oslanjaju na jednostavan predložak šaljive narodne pripovijetke. Duhovitost sjajnih stihova iz libreta, koji se za ovu inscenaciju i govore, očuvana je u adaptaciji dramaturginje Ane Tonković, a likovnost predstave Patricia Alejandra Marina Aguera poput glazbe također prati elemente folkloru uz to i naglašavajući komičnost upisanu u samu operu. *Ero s onoga svijeta* izvrsno su prihvatile škole, a velika prodanost ulaznica u slobodnoj prodaji pokazuje kako za ovu vrstu uvođenja mladih u svijet opere postoji velik interes. Ova predstava je u 2024. godini selektirana i za niz festivala u zemlji u inozemstvu među kojima izdvajamo Mali Marul u Splitu, MDF Šibenik, FLUM Mostar i Lutkarsko proljeće (Vukovar). Predstava je i nominirana za najbolju predstavu u cjelini na Nagradama hrvatskog glumišta, a Ana Tonković ovjenčana je tom nagradom za adaptaciju libreta. U ovom projektu ujedno smo ostvarili suradnju s Muzičkom akademijom u Zagrebu kroz suradnjom s studentima opernog pjevanja.

4. Stvaranje jakog produkcijskog okvira planiranja i realizacije programa

Ostvarivanje ovakvog zamašnog programa ne bi bilo moguće bez jakog produkcijskog tima koji se bavio pomnim planiranjem i praćenjem svih faza ostvarivanja svake pojedine predstave. Pažljivo izvedenim predprodukcijskim procesom značajno smo olakšali pravodobnu izvedbu pojedinih faza realizacije programa te smo s lakoćom mogli igrati već ostvarene projekte i istodobno generirati nove naslove. Zahvaljujući uskoj suradnji umjetničkog ravnatelja Zorana Mužića, šefa tehnike Ivana Vukovića, izvršne producentice Marine Bočić Stanišić, direktorice marketinga Petre Mrduljaš, dramaturginje Ane Tonković i svih naših autora mogli smo postavljati premijere u šestotjednom ciklusu, a da pri tom igramo već postojeći repertoar u punom opsegu.

Ujedno smo obratili pozornost na pažljivo izrađivanje glumačkih podjela za nove predstave kako ne bi došlo do preopterećenja pojedinih članova ansambla te do kolizija koje bi mogle ugroziti optimalni raspored igranja predstava. Pri tom je cijeli ansambl bez zadržke bio angažiran u proteklom razdoblju. Isto se odnosi i na prateće tehničke timove koji se nisu preklapali, te su se mogli usredotočiti na kvalitetnu pripremu i izvedbe pojedinog naslova. Treba napomenuti i da je posebna pozornost posvećena stvaranju glumačkih podjela koje nam omogućavaju da istodobno igramo predstave na gostovanjima, a da pritom ne pate naši redovni termini u matičnoj kući, kako ne bismo iznevjerili očekivanja zagrebačke publike.

Ovako strukturiran produkcijski okvir i timski rad nam je omogućio da u 2023. godini ostvarimo 358 izvedbi u Hrvatskoj i inozemstvu te da produciramo tri premijere.

Posebno napominjem da bez popunjavanja marketinškog tima mladim suradnicima ne bismo mogli ostvariti ovako izvrsne rezultate na planu prodaje i promidžbe, gdje broj izvedbi raste iz godinu u godinu, a komunikacija s odgajateljima i učiteljima pokazala se konstruktivnim dijalogom koji ćemo nastaviti i u idućem periodu.

5. Popunjavanje i pomlađivanje glumačkog ansambla te optimizacija broja djelatnika u svim službama

U proteklom razdoblju, u suradnji s Gradskim uredom za kulturu ostvarila sam plan da pomladim i ojačam ansambl te unutarnjim preustrojem osiguram optimalan broj djelatnika u svim službama. Na radna mjesta koja su se ispraznila zbog odlaska kolega u mirovinu primila sam nove glumce tako da naš ansambl sada broji dvadeset i dvoje glumaca-lutkara svih generacija, a trenutačno očekujemo odobrenje za dvadeset i trećeg člana ansabla. Novi članovi ansambla ili imaju dugogodišnje iskustvu u radu s lutkama ili su uz iskustvo završili i smjer lutkarstva na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku. Pored brige za popunjavanje ansambla stalnim članovima, prema potrebama repertoara smo angažirali i određeni broj gostujućih glumaca. Ovi angažmani su uslijedili u namjeri da mlade, često tek netom diplomirane glumce, senzibiliziramo za lutkarstvo ili damo priliku za daljnje usavršavanje mladim glumcima-lutkarima.

Kao središnjem lutkarskom kazalištu u Hrvatskoj dužnost nam nije samo omogućiti razvoj i školovanje glumcima-lutkarima, nego i odnjegovati nove naraštaje kreatora lutkara, kojih je u Hrvatskoj oduvijek manjkalo. Naš kreativni tim čine sada većiskusni kreatori lutaka i scenografije Neda Vuković, Ana Sekulić, David Peroš Bonnot i u proteklom razdoblju primljena mlada likovna umjetnica Sara Haas. Uz njih na projektima angažiramo i cijenjene likovne umjetnike iz zemlje i inozemstva kako bismo mogli njegovati i razvijati lutkarsku kreaciju u Hrvatskoj. Među njima svakako treba istaknuti međunarodno priznatog i nagrađivanog likovnog umjetnika Milana Trenca s kojim smo započeli suradnju na likovno inovativnom *Ezopovom kolažu*, a nastaviti ćemo je i u idućem razdoblju.

Nažalost u proteklom razdoblju je pandemija Covida-19 onemogućila održavanje radionica za glumački ansabl i ostalo umjetničko osoblje, ali se ubuduće nadamo nastaviti dugu tradiciju financiranja i poticanja usavršavanja glumaca, likovnih djelatnika i ostalih umjetnika u ZKL-u.

6. Održavanje financijske discipline u poslovanju kazališta

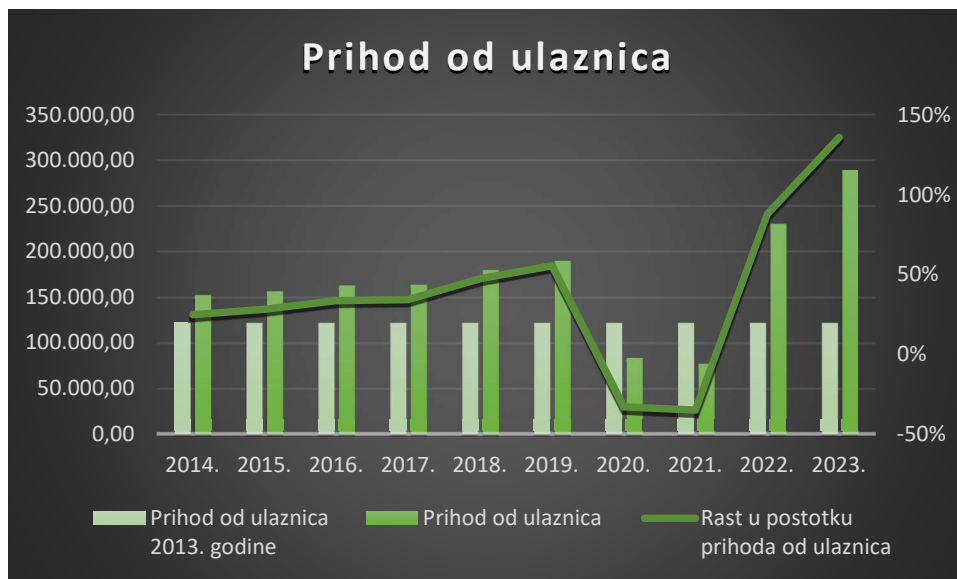
Na financijskome planu ostvareni su zadani ciljevi iz prethodnoga razdoblja. Vlastite prihode ulažemo u predstave nadopunjavajući sredstva koja su za tu namjenu izdvojena iz gradskoga proračuna kako bismo nastavili građanima podastirati vizualno bogate produkcije kakvu naša velika i tehnički opremljena dvorana traži. Iz priloženih je tablica vidljivo da su se troškovi programa ZKL-a iz godine u godinu povećavali osim u pandemijskim godinama kada smo produkcijske planove morali prilagoditi manjem prihodu od ulaznica i drugim ograničenjima koja su već opisana. Međutim, u 2022. i 2023. godini ponovo se zorno vidi da se program jako oslanja upravo na sredstva iz vlastitih prihoda.

Marnim financijskim i produkcijskim planiranjem kazalište je zdravo poslovalo u svim izazovima pandemije i dva zagrebačka potresa.

Tablice koje slijede najbolje dočaravaju promjene u ostvarivanju vlastitih prihoda, povećanju broja gledatelja, povećanju broja izdvedbi u proteklih desetak godina s vidljivim hijatusom u 2020. i 2021. godini uzrokovanim već navedenim okolnostima:

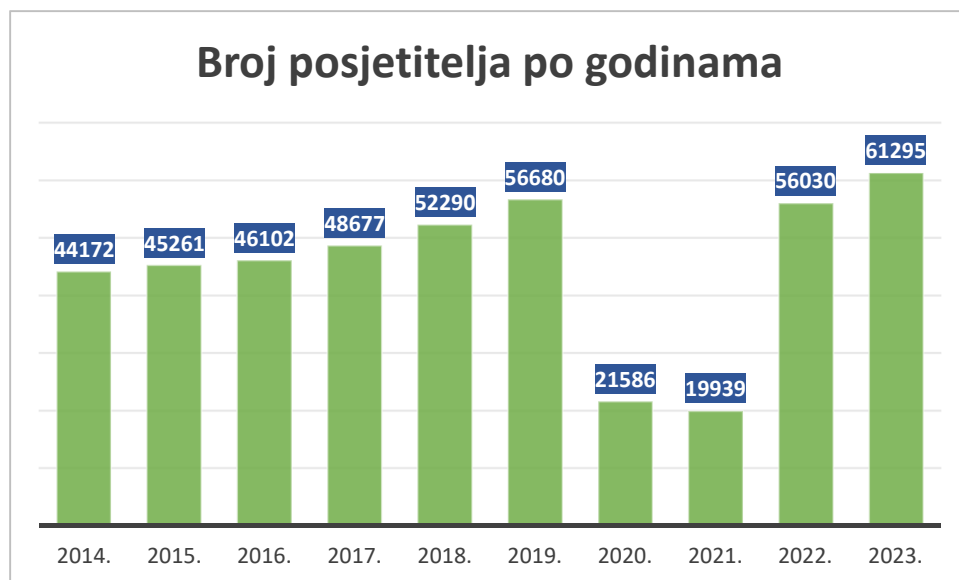
6.a. Prihod od ulaznica 2014. - 2023.

	Prihod od ulaznica 2013. godine	Prihod od ulaznica	Rast u postotku prihoda od ulaznica
2014.	122.434,93	152.866,95	25%
2015.	122.434,93	156.889,24	28%
2016.	122.434,93	163.487,03	34%
2017.	122.434,93	164.215,41	34%
2018.	122.434,93	180.347,73	47%
2019.	122.434,93	190.332,07	55%
2020.	122.434,93	84.266,57	-33%
2021.	122.434,93	77.732,43	-35%
2022.	122.434,93	230.682,59	88%
2023.	122.434,93	289.424,29	136%

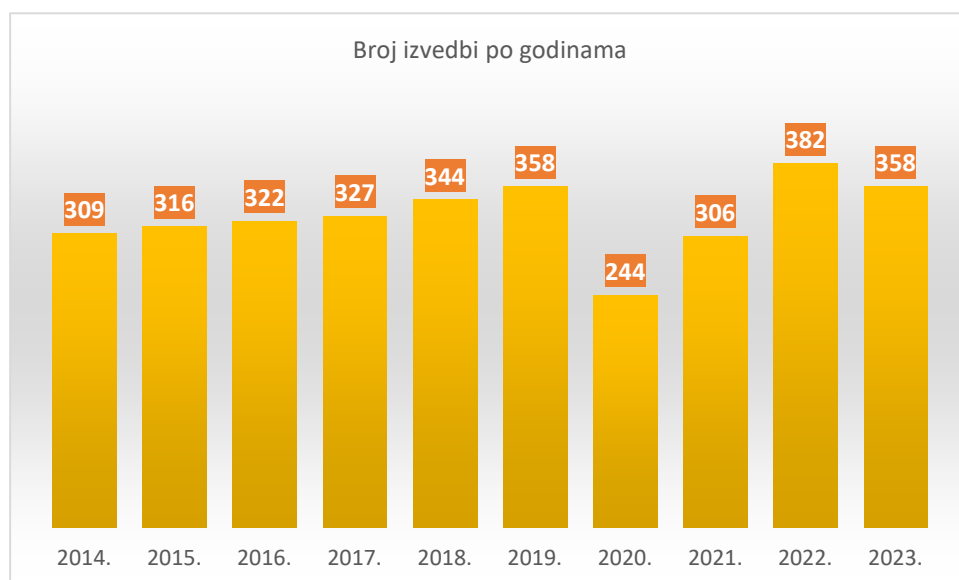
6.b. Broj posjetitelja 2014. - 2023.

GODINA	BROJ POSJETITELJA
2014.	44172
2015.	45261
2016.	46102
2017.	48677
2018.	52290
2019.	56680
2020.	21586
2021.	19939
2022.	56030
2023.	61295

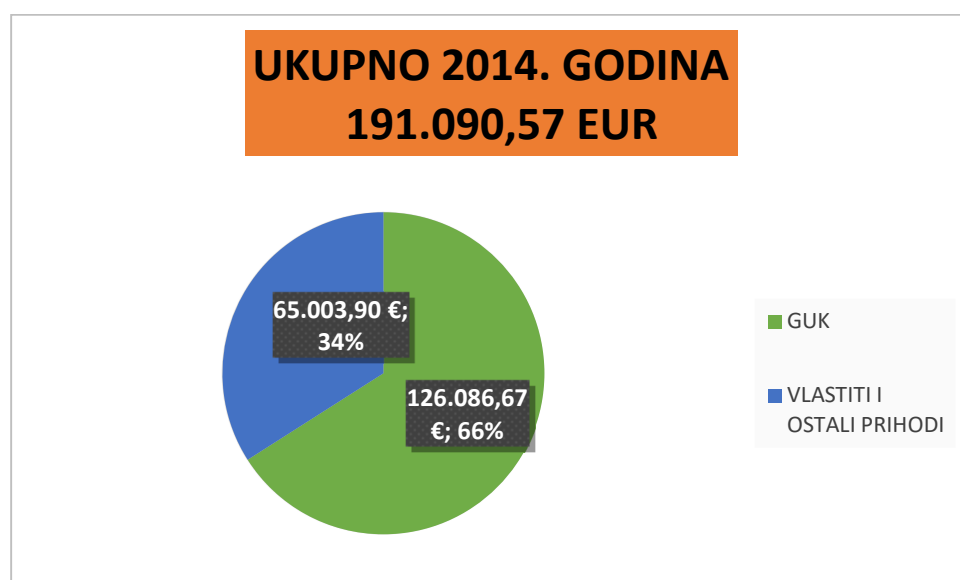
6.c. Broj izvedbi 2014. - 2023.

GODINA	BROJ IZVEDBI
2014.	309
2015.	316
2016.	322
2017.	327
2018.	344
2019.	358
2020.	244
2021.	306
2022.	382
2023.	358

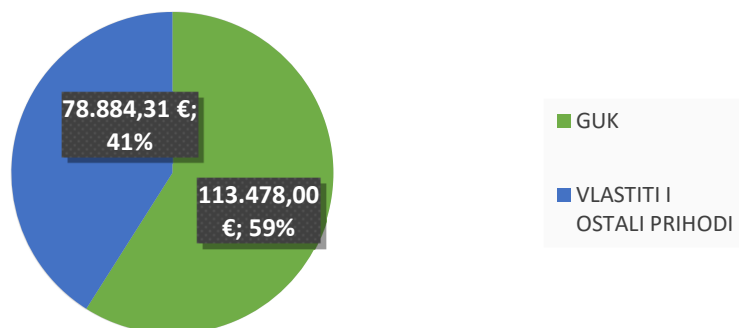

6.d. Troškovi programa prema izvorima financiranja 2014. - 2023.

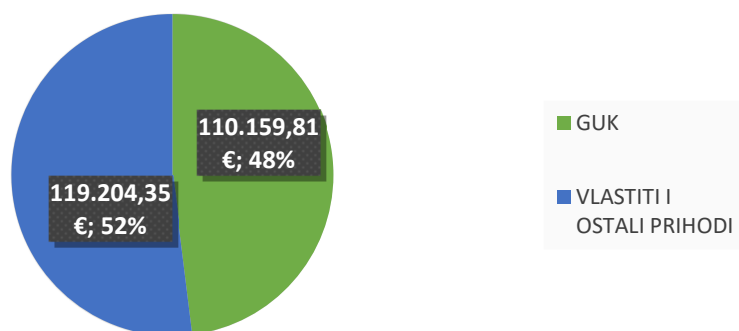
Godina	GUK	VLASTITI I OSTALI PRIHODI	PROGRAM TROŠKOVI UKUPNO
Troškovi programa 2014.	126.086,67 €	65.003,90 €	191.090,57 €
Troškovi programa 2015.	113.478,00 €	78.884,31 €	192.362,31 €
Troškovi programa 2016.	110.159,81 €	119.204,35 €	229.364,15 €
Troškovi programa 2017.	120.910,48 €	83.646,54 €	204.557,02 €
Troškovi programa 2018.	109.894,49 €	115.382,95 €	225.277,44 €
Troškovi programa 2019.	101.931,12 €	144.827,88 €	246.759,00 €
Troškovi programa 2020.	92.905,97 €	16.449,71 €	109.355,68 €
Troškovi programa 2021.	79.633,69 €	12.792,61 €	92.426,29 €
Troškovi programa 2022.	79.633,69 €	84.903,04 €	164.536,72 €
Troškovi programa 2023.	79.600,00 €	156.744,05 €	236.344,05 €

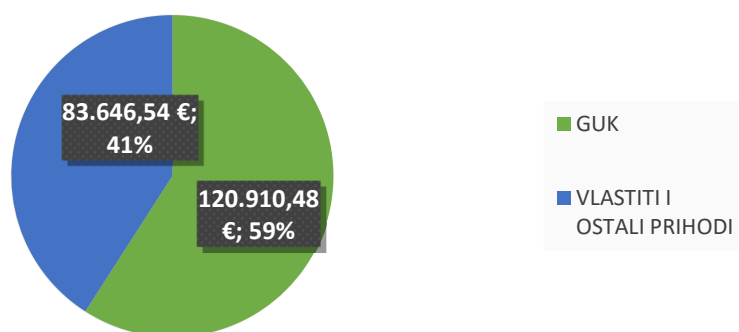
**UKUPNO 2015. GODINA
192.362.31 EUR**

**UKUPNO 2016. GODINA
229.364,15 EUR**

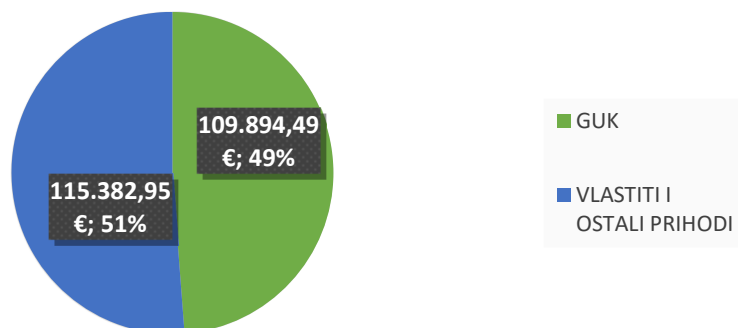

**UKUPNO 2017. GODINA
204.557,02 EUR**

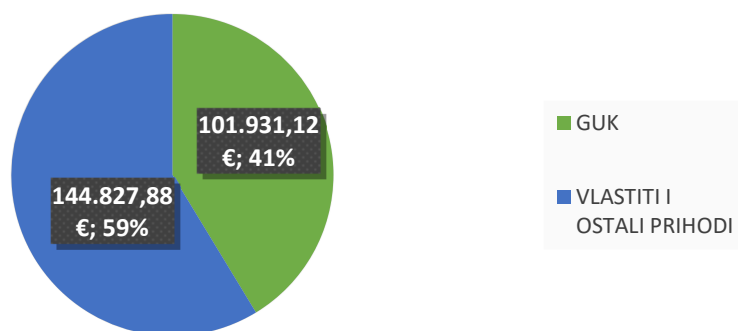

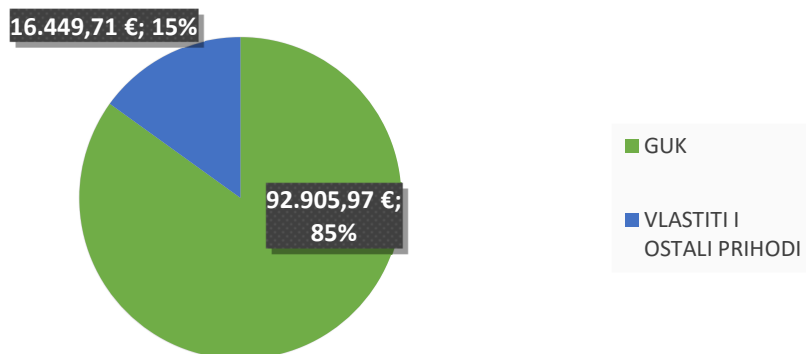
**UKUPNO 2018. GODINA
225.277,44 EUR**

**UKUPNO 2019. GODINA
246.759,00 EUR**

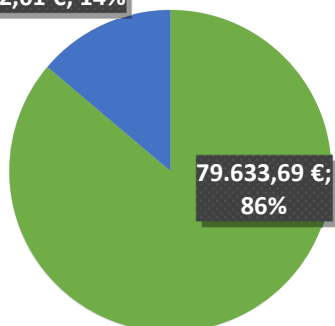

**UKUPNO 2020. GODINA
109.355,68 EUR**

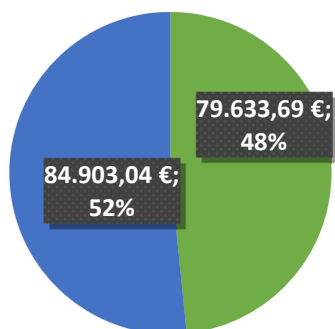
**UKUPNO 2021. GODINA
92.426,29 EUR**

12.792,61 €; 14%

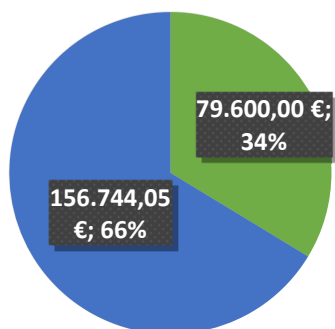
■ GUK
■ VLASTITI I
OSTALI PRIHODI

**UKUPNO 2022. GODINA
164.536,22 EUR**

■ GUK
■ VLASTITI I
OSTALI PRIHODI

**UKUPNO 2023. GODINA
236.344,05 EUR**

■ GUK
■ VLASTITI I
OSTALI PRIHODI

7. Održavanje i obnova tehničke opreme zgrade i pozornice

U nesretnim okolnostima razornog zagrebačkog potresa ZKL je bila jedna od rijetkih zagrebačkih kulturnih institucija koja je bila osigurana za slučaj potresa te su oštećenja sanirana djelomice financijskim sredstvima Grada Zagreba, a djelomice sredstvima od osiguranja.

Najveći zahvat u tehničkom održavanju bio je zamjena zastarjele scenske opreme suvremenim propadalištima i novim uzvlakama čime je za sljedeću dekadu osigurano neometano vođenje predstava.

Zatim, nabavljeno je novo teretno vozilo, u ovom slučaju rabljeno, ali je time značajno obnovljen vozni park koji je bio stariji od dvadeset godina i već nesiguran za uporabu.

Pozornica je opremljena s četiri nova *moving head* reflektora i aparatom za maglu čime smo povećali mogućnosti vizualnog izražaja.

Obavili smo tzv. veliki servis pojačala te time osigurali bolju tonsku sliku.

Kupljen je novi *hardware* i *software* za prodaju ulaznica te smo time doveli sigurnost za online prodaju karata na višu razinu te povećali udio online kupnje na više od 90 % u slobodnoj prodaji.

Redovno se nabavljala informatička oprema za pravni ured, tajništvo, službu prodaje i promidžbe te ostale urede.

U tijeku je zamjena automatike grijanja i hlađenja kazališta kako bi se djelatnicima i gledateljima osigurali optimalni uvjeti za boravak u zgradi i taj projekt se nadamo dovršiti do kraja sezone.

S velikim veseljem možemo objaviti da je ZKL dobilo na korištenje dodatnih 429 metara kvadratnih na Zagrebačkom velesajmu čime se mogućnost skladištenja i arhiviranja predstava iznimno poboljšala.

8. Suradnja s drugim značajnim kulturnim subjektima u Hrvatskoj i inozemstvu

Kao središnja lutkarska kazališna kuća u Hrvatskoj ZKL je od svojih početaka njegovalo suradnju međužupanijsku i međunarodnu suradnju s ciljem promicanja lutkarske umjetnosti, razmjene ideja s kolegama iz drugih sredina te umrežavanja umjetnika na hrvatskoj i međunarodnoj lutkarskoj sceni.

U proteklome razdoblju nastavili smo suradnju s festivalima i smotrama na kojima Zagrebačko kazalište lutaka tradicionalno surađuje. To su između ostalih Susret lutkara i lutkarskih kazališta SLUK, Međunarodni dječji festival u Šibeniku, Lutkarsko proljeće, Mali Marul i Revija lutkarskih kazališta u Rijeci.

Od međunarodnih festivala redovit smo gost na Festivalu lutkarske umjetnosti u Mostaru i na Festivalu dječje umjetnosti u Sarajevu.

Usko surađujemo i s Hrvatskim centrom UNIMA kako bismo pripomogli umrežavanju lutkarskih umjetnika u zemlji i inozemstvu te im omogućili lakše dogovaranje suradnji i razmjenu ideja te ih informirali o mogućnostima sudjelovanja na majstorskim radionicama i drugim oblicima umjetničkog ili stručnog usavršavanja.

Kada nam to financijski okviri dopuštaju, svoj vizualni identitet nastojimo oplemeniti suradnjom s likovnim umjetnicima iz drugih značajnih centara lutkarske umjetnosti kao što su Rijeka, Osijek, Zadar, Ljubljana, Beograd i drugi. U proteklom razdoblju zbog Covida-19 bili smo ograničeni u ostvarenju ovih ciljeva, ali takve suradnje nastavit ćemo u idućem periodu, primjerice, suradnjom s beogradskom kreatoricom lutaka Irinom Somborac na predstavi *Tri mušketira*. Usto mi je namjera omogućiti našim kreatorima lutaka daljnje usavršavanje na majstorskim radionicama u zemlji i inozemstvu, jednako kao i marketinškom timu i glumačkom ansamblu. Za takve programe u ZKL-u postoji velik interes djelatnika i vjerujem da je razmjena iskustava s umjetnicima iz drugih sredina ključna za razvoj i osuvremenjivanje lutkarske umjetnosti.

9. Izdavačka djelatnost

Svoju primarnu djelatnost dopunjujemo izdavaštvom svjesni kako video-igrice i drugi agresivni audiovizualni sadržaji postupno erodiraju dječju koncentraciju i sposobnost za upijanje slojevitih sadržaja. Kazališna predstava privikava ih na odmjereni ritam jednako kao i dobro štivo. Stoga predstave iz serijala o Medi Đuri prate slikovnice u kojima je sažeto prenesena radnja pojedine predstave uz atraktivne ilustracije naše dizajnerice lutaka Nede Vuković. Za sada su za nama tri takva izdanja koja su pristupačnim ilustracijama i pričom koja vjerno prati scenoslijed predstave oduševile gledatelje te pripomogla pozicioniranju medvjedića Đure kao zaštitnog znaka ZKL-a.

U vrijeme blagdana darivali smo gledatelje Lutkarskim dnevnikom koji se popunjavao samoljepivim sličicama uz odgledanu predstavu, a proteklih godina to smo izdanje zamijenili Zabavnom radnom bilježnicom, zbirkom križaljki, bojanki i drugih interaktivnih sadržaja koji djeci omogućavaju da rezimiraju što znaju o viđenim predstavama te uz poznate likove vježbaju grafomotoriku.

Opisana izdanja pokazala su se izuzetnim alatom prodaje i promidžbe te ostvarila velika popularnost među našom publikom.

Prijedlog programa 2025. - 2028.

Pogled u budućnost utemeljen u dugoj tradiciji

Proteklih se godina uz čudesno brz razvoj suvremenih tehnologija mnogo nagađalo o tome je li doba kazališta prošlo i hoće li ga marginalizirati ili utrnuti novi mediji. Posjećenost kazališta u cijeloj Europi pa tako i u Hrvatskoj svjedoči tome da javnost i dalje osjeća potrebu za kulturnim sadržajima koje samo kazalište može ponuditi: za neposrednim i specifičnim susretom izvođača i gledatelja koji se odvija u stvarnome vremenu bez digitalnih sredstava prijenosa informacija. Takav doživljaj umjetnosti smatram posebno važnim za mlade gledatelje koje sa svih strana zasipaju šarenim, kratkim, virtualnim sadržajima, što dokazano umanjuje njihovu sposobnost koncentracije, skraćuje pozornost i otežava razvoj sposobnosti za dublje i cjelovitije promišljanje života i svijeta. Smatram da lutkarsko kazalište, kao mjesto prvih susreta djece s teatrom, igra izuzetno važnu ulogu u odgoju i obrazovanju mladih te da treba ostati utočište od nemilosrdne lavine površnih sadržaja.

Lutkarsko kazalište, za razliku od sveprisutne instant-zabave, razvija dječju maštu i kreativnost omogućavajući im da zamisle svijet izvan stvarnosti te razviju svoje stvaralačke sposobnosti i moć invencije, koje će im biti od koristi bez obzira na to bavili se u životu umjetnošću, znanošću ili bilo kojim drugim zvanjem. Lutkarstvo usto pomaže djeci u razumijevanju i izražavanju osjećaja jer se djeca s lutkama lako poistovjećuju što im omogućava da bolje shvaćaju i tumače vlastiti unutarnji univerzum koji ih, kao i odrasle, nerijetko zbunjuje i postavlja pred njih naizgled nepremostive izazove. Gledanje lutkarskih predstava svakako je poticaj na umjetničko izražavanje i razvoj kreativnih vještina sudjelovanjem u lutkarskim radionicama ili tečajevima, koje kazalište redovno organizira. Te radionice će u djece razviti finu motoriku i koordinaciju pokreta što je nužno u ovom povijesnom razdoblju kada je za djecu klik mišem nerijetko primarni način interakcije s okolinom.

Budući da je susret s lutkama najčešće za djecu i prvi susret s kazalištem smatram da je lutkarstvo temeljeno na relevantnim književnim djelima upravo ono što je današnjim mladim gledateljima potrebno kako bi jednoga dana stasali u upućenu i zainteresiranu književnu i kazališnu publiku. Kao što će pokazati predložen repertoar pokriveni će biti svi žanrovi književnosti za djecu od usmene književnosti preko djela svjetske i domaće baštine do suvremene književnosti namijenjene djeci i mladima. Naime, lutka je sposobna prenijeti najdublje simbole naše kulture i tradicije te korištena na pravi način, doseže razinu metajezika razumljivog pripadnicima raznih naroda i njihovih civilizacijskih zasada, što je posebno važno za odgoj djece u ovo vrijeme intenzivne globalizacije i miješanja raznih kultura, jezika i običaja.

S tim na umu u idućem razdoblju repertoarna će politika ZKL-a odgovoriti na potrebu mladih i njihovih roditelja i odgajatelja za promišljenim i umjetnički oblikovanim sadržajem namijenjenim trima dobnim skupinama:

- djeci predškolske dobi
- nižim razredima osnovnih škola
- višim razredima osnovnih škola

Jasna podjela naslova na dobne skupine temelj je dobro osmišljenog repertoara, a Zagrebačko kazalište lutaka ima zadatak ispuniti javne potrebe u kulturi Grada Zagreba upravo priređivanjem predstava za publiku od druge do desete godine koje Zagrebu kronično manjkaju. Međutim, u dijalogu s učiteljicama i profesoricama (između ostalog, temeljem anketa koje redovno provodimo) došli smo do zaključka kako postoji potreba i za predstavama namijenjenima polaznicima viših razreda osnovne škole tako da smo u proteklom razdoblju postavili povjesticu Augusta Šenoa *Postolar i vrag*, koja je sada lektirni naslov preporučena za šesti razred osnovne škole, operu *Ero s onoga svijeta* Jakova Gotovca i pustolovni roman Alexandrea Dumasa *Tri mušketira*. Taj niz nastaviti ćemo i u idućem četverogodišnjem razdoblju, ohrabreni dosadašnjim uspjehom i vođeni uvjerenjem kako je lutkarska umjetnost zanimljiv medij i za zreliju djecu čiju pažnju itekako može zaokupiti i zadržati te produbiti njihovo razumijevanje kazališnih izražajnih sredstava.

Treba napomenuti da uvažavanje značaja kvalitetne literature kao temelja kazališnoga čina ne znači da riječ njime dominira, baš naprotiv, ona je tek polazište na kojem se razvija i isprepliće cijela paleta likovnih, glazbenih i animacijskih izražajnih sredstava koje lutkarska umjetnost objedinjuje. S tim na umu nastaviti će širiti krug likovnih, glazbenih i kazališnih umjetnika koji svojim svježim pristupom obogaćuju svaki repertoarni naslov. Prvenstveno je naglasak potrebno staviti na nove animacijske tehnike te inovativna izražajna sredstva koja nudi moderna tehnologija kako bi nastale predstave prilagođene afinitetima novih naraštaja ne zanemarujući pritom svoj dug tradiciji lutkarstva koja seže daleko u prošlost.

Važno je da kazalište lutaka održava ravnotežu između tradicije i suvremenosti kako bi zadovoljilo potrebe nove publike pružajući joj priliku da se osjeti povezana s klasicima, ali i da istraži nove ideje i forme izražavanja. Dijalog suvremenosti i tradicije smatram stoga ključnim za repertoarnu politiku u idućem razdoblju.

U lutkarskom kazalištu dijalog između tradicije i suvremenosti izražava se kroz živopisne interpretacije klasičnih priča koje se, međutim, ne prenose bez propitivanja i novog tumačenja usklađenog sa suvremenim senzibilitetom. Ove reinterpretacije trebaju unijeti svjetonazorsku svježinu u dobro poznate bajke i priče kako bi bile prilagođene današnjoj publici i njezinim interesima. Osim toga, lutkarske produkcije predviđene ovim programom istražuju različite stilove i tehnike te eksperimentiraju s novim materijalima i animacijskim tehnikama kako bi se stvorilo dinamično kreativno okruženje. Očuvanje kulturnog nasljeđa također je važan dio ovog dijaloga. Tradicionalne tehnike izrade lutaka i izvedbe njeguju se i revitaliziraju kroz suvremene interpretacije čime se promiče poštovanje prema povijesti lutkarstva i istovremeno potiče kreativnost i inovacija. Kroz ovaj kontinuirani dijalog, lutkarsko kazalište ostaje vitalan i relevantan oblik umjetnosti koji inspirira i zabavlja publiku svih dobnih skupina.

1. Repertoar 2025. - 2028.

Kanonska djela svjetske književnosti namijenjene djeci svojom dugovječnošću dokazuju da zorno izražavaju teme koje rezoniraju s brojnim naraštajima mlade publike. Budući da su nadživjele svoj kulturno-povijesni kontekst bjelodano je da nose sadržaje koji transcendiraju zemljopisne granice i povijesni trenutak u kojem su nastale. Svjetska i domaća književna baština su neiscrpan izvor tema koje možemo s lakoćom reinterpretirati čuvajući sadržajnu jezgru, ali je prilagođavajući suvremenom senzibilitetu i potrebama novih generacija. Potrebu za novim prikazima arhetipskih bajki kao što su *Mala sirena* ili *Matovilka* ne treba dodatno obrazlagati i one čine samorazumljivu okosnicu repertoara. Međutim, vjerujem da mladim ljudima treba predstaviti i izazove te ih suočiti sa složenijim temama prilagođenima njihovom uzrastu, zbog čega sam u repertoar uvrstila i *Pustolovine Huckleberryja Finna* Marka Twaina i *Maloga princa* Antoineta de Saint Exupéryja čije će slojevite metafore djeca postupno tumačiti i poimati tijekom sazrijevanja.

Posebna pozornost u idućem razdoblju bit će posvećena, naravno, i djelima hrvatskih autora kao što su *Grga Čvarak* Ratka Zvrka i *Kako živi Antun Tun* Grigora Viteza te nezaobilazna Ivana Brlić Mažuranić s raskošnim uprizorenjem scenski zahtjevne i značenjski izazovne priče iz davnina *Ribar Palunko i njegova žena* te *Čudnovatim zgodama šegrta Hlapića*, najpoznatijim hrvatskim romanom za djecu svih vremena.

Potruga za suvremenim djelima književnosti za djecu naša je trajna zadaća tako da blisko surađujemo s kvalitetnim hrvatskim izdavačima koji prate suvremenu produkciju te knjižničarima jer oni imaju izravan uvid u naslove koji su zaokupili pozornost novih naraštaja djece, roditelja i odgajatelja. Osluškivanje potreba zagrebačke publike i novih naraštaja roditelja i odgajatelja smatram važnom smjernicom u osmišljavanju repertoara koji će istodobno biti popularan i izazovan te uvažavati, ali i oblikovati kulturne potrebe naših sugrađana.

1.1. REPERTOARNI NASLOVI

1.1.1. Naslovi namijenjeni djeci školskog uzrasta

1.1.2. Klasici svjetske književnosti

1.2.3. Naslovi namijenjeni djeci predškolskog uzrasta

1.1.1. Naslovi namijenjeni djeci školskog uzrasta

Gledanje kazališnih predstava omogućuje djeci da književne likove i priče dožive na potpuno nov način. Lutke, kostimi, glumačke izvedbe i glazba doprinose vizualnom i emocionalnom iskustvu koje može produbiti razumijevanje i povezanost s književnim djelima. Usto, budući da je svaka scenska prilagodba ujedno i autorska interpretacija književnog predloška, dopuna lektirnog programa odlaskom u kazalište potiče učenike na dublje promišljanje pročitana djela. Učiteljice i učitelji toga su svakako svjesni o čemu svjedoči popunjenost ZKL-ovih termina namijenjenih školama. Ova cjelina obuhvaća široku paletu naslova od edukativnih projekata do reinterpretacija klasičnih bajki uključenih u popis školske lektire.

U izboru naslova nastojala sam uvrstiti što više prijedloga učiteljica i učitelja, ali svaki od tih naslova bit će umjetnički interpretiran s ciljem razvoja specifične lutkarske poetike i izražajnih mogućnosti tog medija.

Prema motivima Milana Trenca: Bijeg iz muzeja

Jedne noći u napuštenom kazalištu sastanu se Mona Liza, Michelangelov David, Vučedolska Golubica, Bašćanska ploča, Apoksiomen, Tutankamonova mumija, Vermeerova djevojka s bisernom naušnicom, Velasquezova infantkinja, Van Goghovi suncokreti i Meštrovićeva Povijest Hrvata. Oni su pobjegli iz svojih muzeja i s postamenata jer više ne žele takav život u zatočeništvu. Među njima nema sloge jer svatko svoju budućnost vidi drugačije. U cabaretskom formatu, svako se od umjetničkih

djela predstavlja pjesmom, pokretom ili skečem. Međutim, oni ne znaju da je jedan dječak sam poduzeo svoju istragu da pronađe umjetnine za kojima traga cijeli svijet. Upravo taj dječak ih pronalazi pa nagovori da se vrate tamo gdje svi mogu uživati u njima, a pronalaze način da se i sami zabave kada posjetitelji i prolaznici odu na spavanje. Ideja ove predstave je kroz igru upoznati najmlađu publiku s najvažnijim svjetskim i hrvatskim umjetničkim djelima. Na tragu slikovnice „Noć u muzeju“ Milana Trenca predstava oživljava i personificira prepoznatljive skulpture i slike iz zbirke kolektivne memorije, a lutkarska kreacija omogućava najvišu razinu prepoznavanja i duhovite animacije.

JANKO I ČAROBNI GRAH, engleska narodna priča

Siromašnog i naivnog Janka majka pošalje na tržnicu da proda kravu koja više ne daje mlijeka. Umjesto novca Janko za kravu dobije šaku graha za koji kupac tvrdi da je čaroban. Kad to vidi majka se naljuti na Janka i baci grah kroz prozor. Međutim, preko noći grah proklija i od njega, sve do neba, izraste golema stabljika. Janko se po njoj uspne i dospije u dvore diva ljudoždera kojemu ukrade blago, gusku koja nese zlatna jaja i harfu koja sama svira. Upravo harfa pozove diva, a kad se on počne spuštati po stabljici Janko sjekirom sruši stabljiku i zauvijek ostane živjeti s majkom u sreći i obilju. Svako dijete ponekad povjeruje u nešto nevjerojatno. Kada ga razuvjere osjeti se prevareno i najviše bi voljelo da se to nekom čarolijom promijeni. Upravo zato se Jankom djeca lako mogu poistovjetiti. On je svojevrsni antijunak koji uspijeva jer njegovu naivnost prati hrabrost tolika da mu polazi za rukom svladati mnogo većeg protivnika i svijetu učiniti uslugu oslobodivši ga od ljudoždera, a na kraju usrećiti i majku izbavljajući je od siromaštva. Dva svijeta nesrazmjerne veličine, osim simboličke, imaju i svoju snovitu likovnu kvalitetu kakva je imanentna kazalištu lutaka.

Astrid Lindgren: PIPI DUGA ČARAPA

Pipi je najjača djevojčica na svijetu. Ima crvene pletenice koje stoje uspravno, vreću zlatnika, majmuna i konja. Njezina majka je na nebu, a otac kralj urođenika na nekom

dalekom otoku. Brza je na jeziku, radi što joj se prohtije i nikome ne treba polagati račune. Osim životinja, najbolji prijatelji su joj Tommy i Annika dobro odgojeni brat i sestra iz susjedstva. Zbog svog neobičnog načina života Pipi ima i puno problema. Policija je sa starateljicom pokušava strpati u dom za nezbrinutu djecu, a lopovi vrebaju njezino blago. Sve to rezultira velikim brojem epizoda i mnogim obratima u priči prepunoj iznenađenja, mašte i sretnih krajeva. Zahvaljujući brojnim prijevodima, ekranizacijama i inscenacijama, lik Pipi duge čarape švedske spisateljice Astrid Lindgren duboko je ukorijenjen u kolektivno sjećanje i popularnu kulturu. Nema djeteta koje nije poželjelo živjeti kao Pipi ili bi odbilo makar jednu od njezinih pustolovina. Nestašna, a omiljena Pipi se svakome od nas uvukla pod kožu kao ideja slobode i svijeta u kojemu su sve teškoće samo dio neke uzbudljive igre. Njezini optimizam i neustrašivost neiscrpan su izvor zabave, veselja i razbibrige, potreban svakom djetetu i onima koji se tako osjećaju.

Hans Christian Andersen: MALA SIRENA

Na morskome dnu, na dvoru svog oca morskoga kralja bezbrižno živi mala sirena sve do trenutka kada se zaljubi u jednoga princa kojega je spasila iz oluje. Taj princ ne zna da je ona njegova spasiteljica, a zaljubljena sirena odluči osvojiti njegovo srce kao obična djevojka. Od morske vještice čarolijom dobije noge, ali zauzvrat mora žrtvovati svoj glas. Tako nijema ona provodi dane na kopnu u društvu princa koji joj je vrlo sklon, ali istodobno se namjerava oženiti drugom djevojkom za koju vjeruje da ga je spasila iz oluje. Tako i bude. Mala sirena vraća se u more kao božansko biće slomljena srca, zauvijek preobražena duhom svoje nemoguće ljubavi.

Ova slojevita i dobro poznata fabula bogata je živopisnim likovima te otvara brojne značajne teme poput odnosa oca i kćeri, želje za pronalaskom svojega mjesta pod suncem i svega što smo spremni učiniti za voljenu osobu. Vođena ljubavlju glavne junakinje, *Mala sirena* tako ujedno postaje priča o sazrijevanju, susretanju životnih prepreka, stjecanju odgovornosti i otisnuću iz obiteljskog gnijezda, a kao i u brojnim drugim bajkama, Andersen je i ovu protkao težnjom ka univerzalnim ljudskim vrijednostima poput dobrote, ljubavi i poštovanja zbog čega je izuzetno zahvalna za

malu publiku. Kada svemu pribrojimo morski i kopneni svijet te sva bića koja nastanjuju ovu bajku, pred nama je sasvim sigurno maštovito lutkarsko uprizorenje koje jedva čeka svoju dječju publiku.

Braća Grimm: MATOVILKA

Braća Jakob i Wilhem Grimm svjetsku su slavu postigli svojim zbirkom njemačkih bajki *Priče za djecu i odrasle* 1812. i drugim sveskom iz 1814. Sam naslov upućuje na to da se ove bajke mogu čitati na više razina, a tijekom godina postale su predmetom brojnih psiholoških i antropoloških analiza. Braća Grimm bavila su se i stvaranjem njemačkog identiteta kroz zajednički jezik pa se smatraju važnim u pokretu ujedinjenja Njemačke nakon raspada Carstva.

Matovilka je bajka o lijepoj djevojci koju vještica drži zatočenu u kuli i k njoj se penje po njezinoj dugoj kosi. Djevojka je usamljena i pjeva, a pjesmu čuje princ koji se u nju zaljubljuje. Nakon mnogih peripetija u kojima Matovilka ostaje bez kose, a princ bez vida, dvoje zaljubljenih napokon se ujedinjuju u sretnome kraju.

Bajku o Matovilki braća Grimm preuzela su iz mnogo starijih izvornika od kojih je prvi zapisan u 17. stoljeću u Italiji, zatim Francuskoj, a nosi puno sličnosti s jednom perzijskom pričom iz 10. stoljeća kao i s grčkim mitom o Danaji koju je otac zatočio u tamnici. Matovilka je bila predmetom mnogih adaptacija, osobito u svijetu animiranog filma jer sadrži elemente koji ju čine odličnim predloškom za lutkarsku animaciju. Arhetipska situacija o borbi dobra i zla, ljubav koja pobjeđuje sve te iscjeljujuća moć suosjećanja predstavljene u bajkovitom kontekstu komuniciraju s najmlađom publikom tako da joj pomogne u razumijevanju nekih od velikih životnih ideala skrivenih u ovoj priči za djecu.

Ivana Brlić Mažuranić: ČUDNOVATE ZGODE ŠEGRTA HLAPIĆA

Ivana Brlić Mažuranić najznačajnije je ime hrvatske književnosti za djecu. Svojim zbirkom bajki *Priče iz davnine* te romanom *Čudnovate zgode i nezgode šegrta Hlapića*

već više od jednog stoljeća uveseljava čitatelje svih uzrasta. Ova je spisateljica čak četiri puta bila predlagana za Nobelovu nagradu, bila je prva žena članica Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, a o međunarodnoj recepciji njezinih djela svjedoče brojni prijevodi na sve značajnije svjetske jezike.

Već gotovo stotinu godina knjiga *Čudnovate zgode šegrta Hlapića* ne prestaje oduševljivati male i velike čitatelje. Taj obavezan naslov iz školske lektire jedna je od onih priča kojima se i kasnije vraća, koja ima snagu u bilo kojem trenutku života izroniti iz sjećanja i prišapnuti nam neku od Hlapićevih jednostavnih mudrosti. To je knjiga koja ulijeva vjeru i optimizam, nepretencioznom šarmom zastupa naraštaj dobrih ljudi u kojemu se zlo uvijek, samo privremeno pojavljuje tek kao iznimka. Možda je jedan od razloga iz kojih svi pamtimo Hlapića od trenutka kada nam prođe kroz ruke i njegova autentična naivnost, prizma koja svakom čitatelju omogućuje sagledati prostrte događaje očima dobrog djeteteta, a to svakako jest kvaliteta koju svatko želi zadržati ili je se makar živo sjećati. Iz takvih uspomena i pogleda crpi se hrabrost kad zatreba, dobrota kad pomanjka i ljubav prema svemu na što možemo naići hodajući putem. Hlapić nas uvijek podsjeća da su i najteže situacije satkane od jednostavnih niti koje lako raspredaju strpljive ruke vođene čistim srcem i njegovom zaraznom vedrinom.

Ivana Brlić Mažuranić: RIBAR PALUNKO I NJEGOVA ŽENA

Kao u svakoj svojoj *Priči iz davnine* Ivana Brlić Mažuranić i s *Ribarom Palunkom* vodi nas na put do prepoznavanja pravih vrlina i istinske vrijednosti života što je narativ podjednako zanimljiv djeci i odraslima. Poznata priča o ribaru kojemu je *dojadio njegov bijedni život* u prvom planu ima vječnu ideju traganja za nepostojećim idealima, razočaranje istima te konačno prihvaćanje ideje blagostanja koje nije povezano samo s materijalnim obiljem. Palunko je u mnogočemu i danas prepoznatljiv čovjek, on ne želi živjeti u siromaštvu i jednoličnoj svakodnevicu pa mašta o velikim bogatstvima i njemu nedohvatljivim visinama. Kada mu Zora djevojka obeća da će kod kuće pronaći sve što je ikada želio Palunko ne razumije da je jednostavna žena koja ga čeka s večerom i sin kojega mu rodi ono što bi trebalo ispuniti njegove snove. Pokreće ga nemir i razdiru žudnje, a njegova mala obitelj se raspada. Dječak nestane, žena od tuge zanijem, a sam

Palunko bježi od nesreće na dvor Morskoga kralja kako bi napokon pronašao toliko željeno obilje. Ondje ga smatraju ludom, a dijete ga ne prepoznaje. I da nije bilo hrabrosti i upornosti njegove žene koja ovu priču dovede do sretnoga kraja, Palunko bi bio samo još jedan u nizu nezahvalnika koje je traganje za lažnim vrijednostima stajalo vlastite sreće.

U bajkovitom okviru podmorja, čudesnih bića i obale krije se jedna velika ljudska priča o prevladavanju nedaća, neznanju i oprostima kojoj samo nedostaje imaginarij lutkarske inscenacije.

Waldemar Bonsels: PČELICA MAJA

Roman *Pčelica Maja* još 1912. godine napisao je njemački pisac i svjetski putnik Waldemar Bonsels, a tadašnja djeca knjigu su odmah prihvatila kao veliki hit. Za romanom su uslijedili dugometražna filmska adaptacija (1924.), zatim istoimena opera hrvatskog skladatelja Brune Bjelinskog (1963.) te japanski crtani serijal (1975.) sinkroniziran na 30-tak svjetskih jezika. Popularni crtići proslavili su pčelicu na svim kontinentima, a roman je, kao i njegov pisac, polako zašao pod sjenu godina i novih crtića koji nadglasavaju knjige.

Ova predstava, koja se likovima i zapletom oslanja na originalni roman, oživljavat će osnovnu priču o bijegu i odrastanju, o potrazi za doživljajima i pustolovinama, ali i opasnostima koje čekaju sve one koji krenu tim putem. Ono s čime se mala pčela susreće na jednoj livadi jednako je onome s čime će se većina djece susresti u životu pa je tako *Pčelica Maja* jedna od onih knjiga iz kakvih se može crpiti mudrost bez obzira na uzrast čitatelja, odnosno gledatelja. Predstavom se Majino putovanje izdiže još jedan korak te livada postaje čitav veliki svijet koji je potrebno pregaziti i preletjeti kako bi ta pčelica prihvatila svoju pravu prirodu. Vođena znatiželjom, a gonjena prkosom, Maja od neodgovorne zujalice postaje junakinja svoje košnice, a takvi slučajevi nisu rijetkost ni na našim livadama:

"Među svim životinjama, kao i među ljudima, događa se da se neki ne mogu prilagoditi običajima većine, pa čovjek mora biti oprezan prije nego što osudi takvo biće. To

nipošto nije uvijek samo lijenost ili svojeglavost, jer se iza toga nagona često krije duboka čežnja za višim i boljim od onog što pruža svakidašnji život i od mladih bjegunaca često postajuiskusni i mudri muškarci i razborite i dobre žene." (Waldemar Bonsels)

Mnogi će se pronaći u gornjem citatu jer je iskustvo bijega, a još više iskustvo povratka obilježilo većinu odrastanja. Upravo zato je i "Pčelica Maja" jedna od priča koje ne zastarijevaju i ne gube snagu u prepričavanjima. To dokazuje njezina neumorna prisutnost i raznolikost oblika u kojima se priča o pčelici pojavljuje, dok nas nježno iz generacije u generaciju vraća našoj... pravoj prirodi.

1. b. Klasici svjetske književnosti

Ova cjelina obuhvaća naslove koji nisu nužno namijenjeni najmlađoj djeci, ali im se dramaturškim i režijskim zahvatima mogu prilagoditi. Upoznavanje s klasicima književnog kanona treba i može započeti od najmanjih nogu iz više razloga. Klasična književnost ima duboku kulturnu i povijesnu važnost, jer odražava vrijednosti i ideje koje su oblikovale društvo i kulturu kroz stoljeća. Upoznavanje s klasicima omogućuje djeci da steknu dublje razumijevanje povijesti, društvenih dinamika i ljudske prirode.

Osim toga, upoznavanje s klasičnim djelima pomaže u razvoju jezičnih vještina, jer djeci podastire bogatstvo jezičnih izraza i različite stilove izražavanja time im šireći vokabular. Usto, što mi se čini najvažnijim, klasici sa svojim kompleksnijim narativima potiču djecu na kritičko razmišljanje, jer postavljanje pitanja, analiza fabule i razmatranje raznih mogućih tumačenja potiču razvoj analitičkih vještina. Ukratko, kanonska literatura potiče razvoj različitih aspekata dječjeg razvoja i osigurava djeci temelje za dublje razumijevanje svijeta oko njih.

Mark Twain: PUSTOLOVINE HUCKLEBERRYJA FINNA

Pustolovine Huckleberryja Finna (1884.) znamenitog satiričara Marka Twaina ima izuzetnu važnost u američkoj književnosti i kulturi zbog svoje duboke analize društvenih

problema i izuzetnih likova suočenih s moralnim dvojbama. Twainova vještina karakterizacije i jezična inovativnost u korištenju živopisnih regionalizama daju romanu posebnu draž i autentičnost, a istovremeno otvaraju put ka dubljem razumijevanju slojevitosti ljudske prirode. Ova knjiga je postala klasično djelo koje ne pruža uvid samo u američku prošlost, već i otvara prostor za razmišljanje o univerzalnim temama poput prijateljstva, slobode i moralne odgovornosti. Snažan utjecaj "Huckleberryja Finna" na književnost i kulturu potvrđuje njegovu trajnu važnost i relevantnost kao djelo koje nadilazi svoje vrijeme i mjesto u kojem je nastalo.

Ova predstava bit će namijenjena djeci osnovnoškolskog uzrasta, jer upravo je to doba kada djeca oprezno zakoraču u svijet odraslih te mogu shvatiti da može doći do konflikta između društvenih normi i osobne moralne odgovornosti. Iz ovog opsežnog romana bit će preuzeta osnovna priča o pustolovnom, neovisnom dječaku i odbjeglome robu Jimu koji plove velikom rijekom pritom učeći o svijetu, sazrijevajući i shvaćajući da životnim dvojbama nikada nema kraja.

E.T.A. Hoffman: ORAŠAR I KRALJ MIŠEVA

Ovaj naslov mnogima je poznat kao čuveni balet božićnog ugođaja za koji se tijekom čitavog Adventa i prvih dana Nove godine traži karta više. Taj balet je obilježio mnoga djetinjstva, a oslanja se na originalnu priču E.T.A. Hoffmana koju je preradio Alexandre Dumas za potrebe baletne inscenacije. Ta ista priča ima i bezbroj ekranizacija te referenci u mnogim drugim blagdanskim sadržajima tako da je sam Orašar u posljednje stoljeće i pol postao jedan od zaštitnih znakova božićnog veselja.

E.T.A. Hoffman bio je ekscentrični predstavnik njemačkog romantizma i jedan od pionira „fantasy“ žanra, a u njegovim djelima isprepliću se stvarnost i mašta, propituju se dvojnosti naših života i snova, a pripovijetka „Orašar i kralj miševa“ je paradigmatički primjer Hoffmanovog opusa. Popularnost ove pripovijetke leži u činjenici što je njezin sadržaj prikladan djeci i odraslima jer se u njoj zrcale fantazije koje se od djetinjstva do zrele dobi zapravo ne mijenjaju, samo ih drugačije doživljavamo.

Riječ je o djevojčici Marie koja za Božić od svog neobičnog ujaka izumitelja dobiva Orašara. To je lutak, drveni princ s mehanizmom za krckanje oraha. Marie je presretna, ali njezin mlađi brat ubrzo slomi lutka jednim prevelikim orahom. Marie brine za povrijeđenog lutka, otkucava ponoć i priča ubrzo postaje fantastična bajka. Tijekom noći Orašar oživi u pravoga kraljevića, Kralj Miševa napada, Orašar staje u obranu, odvodi Marie u čudesno kraljevstvo lutaka gdje djevojčica doživi prvu ljubav s kraljevićem Orašarom. Jutro mijenja sve, ali kao svaki važan san tako i ovaj, koji na neki način obilježava kraj djetinjstva, postaje važno iskustvo odrastanja.

Kako u lutkarskoj inscenaciji nema ograničenja mašti, ovaj je predložak više nego prikladan primjer za takav kazališni postupak. Već u samu priču upisano je kraljevstvo lutaka, a san i java su dva lica svake lutke.

Antoine de Saint-Exupéry

MALI PRINC

Ovaj filozofski roman za djecu koji rado čitaju i odrasli možda je najprodavanija knjiga svoje vrste svih vremena. Prevedena na preko 300 jezika i prodana u više stotina milijuna primjeraka, ova priča sasvim sigurno dio je ukupne književne baštine čovječanstva. Razlog tome jasan je svakome tko se ikada s njome susreo, a proizašla je iz piščevog autentičnog snovitog iskustva koje mu je obilježilo život.

Naime, kada je pilot Antoine Saint Exupéry pokušavao oboriti brzinski rekord u letenju, njegov avion srušio se u Sahari. Ondje je proveo nekoliko dana na pustinjiskome suncu dok ga nisu pronašli beduini i spasili ga. Tijekom tih nekoliko dana on je u mašti susreo Maloga princa i ispričao njegovu priču opremivši je vlastitim ilustracijama koje danas svatko prepoznaje kao dio imaginarija tog dubokog susreta.

Mali princ je dječak koji postavlja beskonačna pitanja. On je kao i pilot zaglavio u pustinji tijekom vlastitog traganja nakon što je napustio svoju planetu i zahtjevnu ružu koja je ondje rasla. U dijalogu s pilotom otkrivaju se beskonačni svjetovi koji su zapravo amblematski primjeri današnjeg društva odraslih koji su izgubili dijete u sebi. Gledano očima tog čudesno poetičnog dječaka naš svijet se čini kao zbirka nesporazuma i potrage

za bliskošću. Malog princa krasi dječje srce, ali i neka neobična zrelost u spremnosti da se suoči s odgovorima na pitanja u kojima se svi prepoznaju. Neki od tih odgovora, kao i bliskost, podrazumijevaju iskustvo patnje i gubitka koja su zapravo preduvjet za razumijevanje vrijednosti svakoga odnosa. Mali princ nas uči sačuvati zapitano dijete u sebi jednako kao i pristati na tanku granicu bola i sreće koja ovisi samo o načinu gledanja na stvari. Ili jednostavnije, *pogledajte u zvjezdano nebo i zapitajte se je li ovca pojela ružu ili nije. I vidjet ćete kako se sve mijenja...*

Bezbroj je adaptacija, inscenacija i medijskih prilagodbi ovoga romana. Lutkarsko kazalište nije iznimka, ali je medij koji i najmlađima vrlo blisko može dočarati čitav svemir koji se vrti oko Maloga princa i postaja njegovih lutanja. Vjerujemo da će ovaj naslov poetski obogatiti naš repertoar i biti predstava za sve generacije gledatelja.

1. c. Naslovi namijenjeni djeci predškolskog uzrasta

Kazalište za djecu predškolskog uzrasta ima ključnu ulogu u podržavanju cjelovitog razvoja djeteta pružajući mu priliku da se izrazi, uči i istražuje kroz zabavu. Budući da je lutkarsko kazalište nerijetko i prvi susret djece s izvedbenim umjetnostima, smatram da je važno opravdati povjerenje roditelja i odgajatelja te djeci ponuditi sadržaj koji će djecu intelektualno motivirati te razvijati njihovu imaginaciju i kreativnost. Predstave u ovoj cjelini namijenjenoj djeci predškolskog uzrasta prilagođene su njihovim interpretativnim i kognitivnim mogućnostima te ih obilježava kraće trajanje, jasnoća fabule te jednostavnost likovnog izraza. Likovi odabranih naslova djeci će jamačno biti poznati što će im pri prvim posjetima kazalištu olakšati prilagodbu na novi medij.

Grigor Vitez: KAKO ŽIVI ANTUNTUN

Grigor Vitez smatra se začetnikom moderne hrvatske književnosti za djecu, a jedna od njegovih brojnih pjesama postala je kanonsko djelo za najmlađe uzraste čitača. To je pjesma „Kako živi Antuntun“. Netko je uz tu pjesmu naučio slova, a svi ostali će je svakako susresti u prvim razredima osnovne škole kao obaveznu lektiru. Ova, brojem

stihova, nevelika pjesma do sada je imala nebrojena izdanja kao slikovnice koju su bogato ilustrirali neki od najvećih domaćih likovnih umjetnika, a lutkarska verzija tih neobičnih događaja jednostavno se nameće kao neograničen prostor kreacije tog izmještenog svijeta.

Svoju popularnost i bezvremenost pjesma o Antuntunu može zahvaliti činjenici da se svatko, makar u pola stiha, može prepoznati u tom osobnjaku koji sve stvari radi na svoj način. To je niz snažnih slika koje ilustriraju originalan pristup životu bez ograničenja i predrasuda. Antuntun možda sve radi drugačije, ali u tome leži snažna poruka o različitosti koja je uvijek počelo nadahnuća i otkrića. Poseban svijet koji Antuntun uspješno kreira je, osim neizmjereno začudan, prepun veselja i igre. To je svijet u kojemu nikada nije dosadno, a sve što se ondje događa proizlazi iz igre, optimizma, znatiželje i domišljatosti. Takav model primjenjiv je i na širem životnom planu tako da vjerujemo da će ova predstava imati publiku svih uzrasta.

Ratko Zvrko: GRGA ČVARAK

Pjesma od dječaku Grgi Čvarku iz pera Ratka Zvrka objavljena je 1967. u istoimenoj zbirici, nagrađena književnom nagradom „Grigor Vitez“ te zatim postala jednom od najpopularnijih i najobjavljivanijih knjiga hrvatske književnosti za djecu te sastavni dio školske lektire. Bogato životno iskustvo pisca Ratka Zvrka, koji je bio boksački prvak, novinar, svjetski putnik, autor reklamnih slogana, promotor sporta i pomorskih vještina, kao da se zrcali u malenom portretu duše jednog neobičnog dječaka. Ratko Zvrko dobro je razumio dječju psihologiju koja je u svakom vremenu ista pa je tako i ova njegova pjesma aktualna sada jednako kao i pred 57 godina.

Grga Čvarak je prema prvim stihovima nestašan, spreman potući se čak i s vukom, ali drugi dio pjesme govori o njegovom velikom srcu punom suosjećanja i spremnosti da svakome pritekne u pomoć. Rijetko kada jedna tako naizgled jednostavna pjesma ima moć opisati slojevitost ne samo dječjeg, nego i ljudskog duha, proturječja koja od djetinjstva nosimo sa sobom. Ako smo i zamjerali Grgi Čvarku što se tuče, gađa mačke

iz pračke i lastina gnijezda skida, do kraja pjesme sve mu opraštamo jer znamo da je dobro srce postojana kvaliteta, a nestašluk nezaobilazan dio odrastanja.

A. A. Milne: MEDVJEDIĆ WINNIE ZVANI POOH

A. A. Milne započeo je karijeru kao dramatičar i pisac kriminalističkih romana, ali neočekivan planetarni uspjeh njegove zbirke kratkih priča o medvjediću Winnieju veći dio njegova opusa bacio je u sjenu. Pripovijesti su to o medvjediću, magarcu, zecu i drugim životinjama za koje je autor bio nadahnut krpenim igračkama svojega sina Christophera za kojega je izmislio slavnoga Pooha. O medvjediću Winnieju Milne je napisao dvije zbirke priča i jednu zbirku pjesama. Zajednička im je djetinja vedrina i prostodušnost likova koji se usprkos tome ili možda upravo zato u svojim zgodama i razgovorima uspijevaju dotaknuti najdubljih filozofskih istina. Premda je Winnie zvan Pooh zahvaljujući produkcijskoj kući Walta Disneyja u međuvremenu postao svjetska franšiza, priče i pouke izvornih priča na lutkarskoj pozornici mogu zasjati lišene konzumerističkih nota i vratiti se svojoj temeljnoj jednostavnosti, ljupkosti i mudrosti. Ovaj naslov bit će namijenjen najmlađoj publici, jer ga je njegov autor upravo tako i zamislio te radnju smjestio u šumu u kojoj će se likovi susresti s nizom životnih izazova, ali ih riješiti na pravi način, svjesni da su prijateljstvo, sloga i uživanje u jednostavnosti života i prirode ono što svaki čovjek treba njegovati ako teži radosti i miru.

1.4. Predstavljanje suvremenih autora i njihovih tekstova za najmlađe

Predstavljanje suvremenih autora svakako je nezaobilazan dio svakog kvalitetnog repertoara. Dok klasične bajke i kanonska književna djela svojom arhetipskom dubinom i bezvremenskim temama intrigiraju svaki novi naraštaj, suvremeni autori progovaraju o temama relevantnim za naše vrijeme. Važno je da djeca prepoznaju kako upravo njihove svakodnevne dvojbe i izazovi također imaju prostor u umjetnosti. Ova cjelina obuhvaća hrvatske i strane autore koji se bave aktualnim temama kao što su tehnologija, ekologija i inkluzivnost, ali i vječnim temama poput prijateljstva, nesebičnosti i hrabrosti.

Ana Tonković: MEDO ĐURO I VELIKI MEDVJED

Izrazito uspješan i omiljen niz predstava o Medi Đuri, kao svaki dobar serijal, dobiva i svoje blagdansko izdanje. To je šumski izmaknuta klasična priča o pravom smislu darivanja i razumijevanja da se sreća gradi samo iz obilja bliskih odnosa. Priča ide ovako:

Medo Đuro piše ogromno pismo Velikom medvjedu i nabraja darove koje želi dobiti za Šumski Blagdančić. To je najveće slavlje u godini kada se svi vesele, pjevaju, kuhaju i... dobivaju darove! U pisanju mu pomaže hitri jazavac Davor, koji je ujedno i šumski poštar. On čeka pismo da ga odnese Velikom medvjedu. Tu je i medvjedica Silvija, Đurina baka kod koje Đuro provodi praznike. Jazavac Davor odlazi odnijeti pismo. Baka Silvija pokušava objasniti da Blagdančić ne znači samo darove, ali Đuro je uporan, želi sve s popisa premda već ima sve. Uzalud se baka trudi, ali za Blagdančić se događaju čuda pa možda i Đuro shvati pravi smisao darivanja.

Hitri jazavac Davor se vraća. Brza dostava paketa na kojemu piše Silvijino ime. Iz paketa izlazi bijela medvjedica Sigrid s pripadajućim pismom.

Sigrid je praunuka gospođe Ingrid, stare prijateljice bake Silvije. Njih dvije su se u mladosti obavezale uvijek pomagati jedna drugoj pa je Ingrid poslala Silviji Sigrid preko praznika jer se njihova santa na Sjevernom polu otopila pa cijela obitelj seli i odrasli medvjedi uređuju novu santu. Do kraja praznika nova santa trebala bi biti gotova, a Ingrid jako zahvalna na gostoprimstvu za svoju praunuku.

Đuri se Sigrid jako sviđa. Vrlo je lijepa i jako bijela, međutim Sigrid je hladna, ratoborna medvjedica, neizmjereno ljuta što su je poslali u kipuću šumu preko praznika. Da stvar bude gora, ona nikada nije čula za Velikog medvjeda ni Blagdančić. Toga kod njih nema niti je zanimaju takve stvari. Oni se na ledenim santama bave ozbiljnim stvarima. Za zabavu slušaju tuljane. Tuljani imaju najbolju glazbu. Ljutita odlazi s bakom Silvijom, a odlazi i Davor jazavac.

Đuro ostaje sam. Želi se svidjeti Sigrid jer se i ona njemu sviđa. Možda se čak i malo zaljubio. Ne zna s kim bi podijelio taj problem, rado bi nekoga pitao, ali ga je sram. Na

to se pojavljuje Veliki medvjed. Đuro je iznenađen, nitko nikada nije vidio Velikog medvjeda, čak se priča i da ne postoji, a darove ti kupuju drugi. Veliki medvjed drži Đurin popis i pita ga da li mu zaista sve to treba? Ima li nešto što više treba? Ili svakako treba nešto što dolazi iz srca, inače se Veliki medvjed ne pojavljuje osobno.

Đuro se povjeri. Želi biti prijatelj sa Sigrid. Želi joj objasniti obilje Blagdančića i moli Velikog medvjeda da Sigrid donese još više darova. Najviše darova! Veliki medvjed predlaže nešto drugo. Čaroliju, naravno. Kakvu čaroliju? Ovakvu! U jednoj ruci odjednom Veliki medvjed drži ogromnu vreću. Unutra su svi darovi koje je Đuro poželio. Drugu ruku drži stisnutu u šaku. U njoj je ono što će Sigrid usrećiti. Đuro mora birati između svojih darova i stisnute šake. Zdvojan je. Ne zna. Kakva je to čarolija u šaci? Veliki medvjed odlazi i kaže da će se vratiti kada Đuro odluči. Ode i ostavlja Đuru u nedoumici.

Dolazi Sigrid, ljutita. Silvija ju je poslala da se igra s Đurom. Igra? Pa tko se još igra? On se pokušava praviti važan i ispriča joj kako je upravo vidio Velikog medvjeda koji je glavni za Blagdančić. Sigrid mu se ruga i ne vjeruje, kaže mu da je balavi medvjedić koji vjeruje u čarolije i samo želi puno igračaka. Đuro se naljuti i ispali da on uopće ne želi igračke! Vjeruje u čaroliju Velikog medvjeda! Ona ni u što ne vjeruje, stalno je ljuta, a on bi sve svoje darove bio spreman dati za to da vidi kako nije takav kakvog ga smatra! I da Veliki medvjed postoji!

U tom trenutku, čarolija! Pojavi se polarni pop idol Eskimo tuljan! Sigrid u nevjerici. Nju nikada nisu pustili na koncert! Dolazi i baka Silvija. Eskimo kaže da ga je poslao Veliki medvjed kao Blagdančićni dar za dom i goste mede Đure i bake Silvije. Zato jer je Đuro bio dobar i više od svojih igračaka želio je medvjedicu Sigrid učiniti sretnom! Vrijeme je za njegov koncert! Eskimo tuljan započinje veliki song o smislu Blagdančića, toplini doma i darivanju topline koja se nalazi u srcima, a ne u predmetima.

Ana Tonković: MEDO ĐURO, ČUVAR PRIRODE

Nakon blagdanskog izdanja odlučili smo se posvetiti važnoj poruci za djecu svih uzrasta, ekologiji. Očuvanje prirode danas je imperativ i nije previše na svim razinama

komunikacije upozoravati na činjenicu da smo svi dio istog svijeta te da je i najmanje biće ravnopravan i važan dio krhke ravnoteže života na Zemlji. Naša već uigrana ekipa i vjerna publika uz Medu Đuru će pokazati kako svjesnost o sveukupnosti živih bića može svaki dan učiniti neiscrpnim izvorom znatiželje, radosti i novih iskustava uz koja odrastamo u suosjećajna bića. Gradimo kvalitetu koja će biti neophodna i budućim generacijama.

Predlažemo čak dva sažetka koja ćemo tijekom kreativnog i radnog procesa razraditi u jednu veliku i važnu priču o važnosti očuvanja prirode.

1. Nemoj me ubrati

Medvjedica Jagoda pjeva pjesmicu od cvijetu. Đuri se jako sviđa Jagoda. Kako bi joj se umilio i svidio, Đuro odluči ubrati cvijet i donijeti ga Jagodi. Kada naiđe na cvijet i povuče ga, cvijet se pobuni. Zašto me vučeš? Zašto baš ja? Što mi nedostaje tu gdje jesam?

Cvijet se predstavi. On je Ljiljan Livadić i dobro mu je u zemlji. Cvijeće u vazi brzo uvene, ali na livadi dugo cvate, ukrašava je i privlači pčelice koje hrani svojim slatkim peludom. Pčelice su jako korisne. One od cvijeća rade med, a med Đuro obožava i pojma nije imao kako nastaje.

Đuro je oduševljen novim spoznajama, ali i dalje ne zna kako iznenaditi Jagodu. Ljiljan Livadić ima rješenje. Dat će mu jednu svoju sjemenku iz koje će niknuti još jedan cvijet pa neka je posadi s Jagodom.

Đuri se vraća Jagodi i onu posiju sjemenku. Kada je zaliju, Jagoda joj zapjeva pa iz sjemenke izađe još jedan Ljiljan Livadić. Jagoda je oduševljena, a Đuro naj sretniji medvjedić u šumi.

2. Žvakaća guma

Đuro ima žvaku. Puše velike balone i to ga neobično veseli. Međutim, kada žvaka izgubi okus, Đuro je baci na pod. Ali tad nastaje problem. Čuje se zapomaganje i vrištanje. Đuro gleda odakle dolaze ti zvukovi i na podu pronade Tomislavu, gusjenicu na čije se dlačice zalijepila žvaka. Đuro je uzme u ruku i pokuša pomoći, ali onda se žvaka zalijepi

i na njegovu šapu i oboje se nađu u bezizlaznoj situaciji. Tomislava nariče kako nikada od nje neće nastati leptir čemu se čitav život radovala, a Đuro se zbog toga osjeća jako loše i jedino što može je lamatati šapom ne bi li se oboje odlijepili.

Srećom, galama privuče Đurinog najboljeg prijatelja Ponga, pandu. Kad Tomislava i njemu izgovori svoju jadicovku s kojom optuži Đuru što joj je uništio snove o nebu i cvijeću, Pong ima rješenje. Kineskim štapićima i velikim strpljenjem on oslobodi Tomislavu i Đuru nesretne žvake.

Đuro se ispriča Tomislavi, a ona im postaje prijateljica i učiteljica – Svijet je prepun sićušnih bića kojima smeće može uništiti život.

Julia Donaldson: GRUBZON

Julia Donaldson autorica je slikovnica za djecu koja je put do planetarne slave započela 1995. godine upravo s *Grubzonom* (u izvorniku: *Gruffalo*). Od sedamdesetih godina bavila se mjuziklom i narodnim baladama i taj aspekt njezine duge i šarolike karijere jamačno je utjecao na pjevnost i pamtljivost njezinih stihovanih slikovnica. Nakon *Grubzona* uslijedio je dug niz naslova za djecu koji su redom postajali svjetski bestseleri te je autorsko-ilustratorski dvojac Donaldson-Sheffler danas već svjetski brend. I na hrvatski je preveden velik broj njihovih slikovnica kao što su *Mjesta ima na metli svima*, *Zog*, *Grubzončica* i *Što je bubamara čula*. Prepoznatljiv lik Grubzona već je stupio na daske kazališta diljem svijeta, a i zakoračio u svijet animiranog filma u BBC-jevoj adaptaciji. To glasovito, simpatično čudovište jamačno će privući mlade gledatelje koji uglavnom već naizust poznaju priču o malom, bespomoćnom mišu koji luta šumom gdje susreće niz gladnih životinja kojima svima redom cure sline pri pogledu na dražesnoga miša. Najstrašniji je stvor u šumi upravo Grubzon pa će mali miš morati dobro upregnuti moždane vijuge da ga nadmudri i izvuče živu glavu. Stihovana pripovijest Julie Donaldson namijenjena je najmlađoj djeci kojoj se cijeli svijet katkad može učiniti kao mračna šuma u kojoj su upravo ona najslabija. Iz priče o domišljatome mišu djeca će naučiti kako u svojoj glavi imaju sve što im je potrebno za svladavanje naizgled zastrašujućih zapreka i da svijet ipak možda nije tako strašan kako se zna činiti. U

kazališnoj adaptaciji ostat ćemo vjerni izvorniku te stihove prenijeti na pozornicu, a likove oživjeti vještinom kreatora lutaka i scenografije, glazbom i animatorskom/glumačkom vještinom.

1. 5. Suradnici

Od redatelja koji su već surađivali sa ZKL-om željela bih nastaviti suradnju sa Zoranom Mužićem, Krešimirom Dolenčićem, Darijanom Mihajlovićem, Reneom Medvešekom, Leom Katunarićem, Draženom Ferenčinom, Sašom Broz, Ivanom Goranom Vitezom, Petrom Mrduljaš i drugima. Navedeni redatelji pristupaju lutkarskome kazalištu na veoma različite načine, tako da će navedenim naslovima pridodati svoj izraziti autorski potpis, obogaćujući svojim stilom i poetikom našu ponudu. Od ostalih redatelja svakako bih surađivala s Paolom Tišljarićem, Tamarom Damjanović, Milanom Trencom i Vanjom Jovanovićem. Svakako kanim pomno pratiti nove predstave studenata i netom diplomiranih redatelja kako bih i među njima pronašla ponekog zainteresiranog i sposobnog za rad u složenom mediju lutkarstva.

Među dramatičarima i dramaturzima nastavljam suradnju siskusnim suradnicima kao što su Ana Tonković, Mate Matišić i Petra Mrduljaš, a uspostaviti ćemo i suradnju s mladom generacijom dramatičara među kojima je i Filip Jurjević.

Za lutkarsko kazalište je od izuzetnog značaja angažiranje likovnih umjetnika koji su sposobni ostvariti simbiozu kreacije lutaka i scenografije. Bez ovog specifičnog pečata lutkarsko kazalište ne bi postiglo svoju dojmljivost i izuzetnost. U protekle četiri godine, naša je lutkarska radionica osvježena novim suradnicima, kao što je već opisano, i od njih očekujem da obogate našu likovnost svojom osebnom estetikom, a to su Neda Vuković, Ana Sekulić, David Peroš Bonnot, Sara Haas. Također namjeravam nastaviti suradnju s kreatorima iz drugih gradova i država s ciljem umrežavanja malobrojnih lutkarskih umjetnika i razmjene iskustava na području tehnologije i estetike lutkarstva kao što su Patricio Alejandro Agüero Marino i Irina Somborac. Nastavljam suradnju s likovnim doajenima hrvatske kazališne umjetnosti poput Vesne Balabanić i Dinke Jeričević te umjetnicima etabliranim u više likovnih medija kao što su Milan Trenc, Davor Antolić i Simon Bogojević Narath.

Glazba u lutkarskom kazalištu igra onu važnu ulogu kakvu susrećemo u audiovizualnim formama. Stoga njegujemo odnos sa skladateljima udomaćenim na lutkarskoj sceni kao što su Zvezdan Ružić, Mario Mirković, Nenad Brkić, Alan Bjelinski, Mladen Tarbuk i

Mate Matišić. Kao i do sada željela bih angažirati netom diplomirane mlade umjetnike da kao lutkari, glumci, producenti, likovni umjetnici, glazbenici, asistenti ili kao umjetnici koji pripadaju bilo kojem vidu umjetnosti neophodne lutkarskoj produkciji, sudjeluju u pripremi našeg redovitog repertoara pod budnim okom iskusnih umjetnika angažiranih na istom projektu. U obrazovnom sustavu hrvatskih sveučilišta je moguće učiti lutkarstvo na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku te na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu. Pratimo rad studenata obje akademije te mladim diplomantima omogućavamo stjecanje prvih radnih iskustava u okviru pripravničkoga staža, a i mnogi nekadašnji studenti osječke akademije postali su dijelom našega ansambla. Osim ovog usko zainteresiranog kruga fakulteta postoji i širi, općeniti krug umjetničkih fakulteta (muzičke i likovne akademije, arhitektura, tekstil i dizajn), s kojima bih također željela razviti intenzivniju suradnju.

1.6. Novi mediji u lutkarskoj umjetnosti

Premda smatram da je jedna od važnih zadaća lutkarskoga kazališta odvojiti djecu od malih i velikih ekrana te ih priviknuti na specifični ritam kazališta koji je odmjereni i slojevitiji od agresivnih, brzih i zavodljivih oblika suvremene komunikacije npr. igrice, animirani filmovi, video-spotovi, jednako tako sam svjesna da je djeci nemoguće u potpunosti uskratiti svijet novih medija te da se kazalište mora razvijati u ritmu s tehnologijom i promjenama u percepcijskoj paradigmi mladih naraštaja. Naime, bljeskovitost suvremene medijske montaže atrakcija moćno utječe na dječju percepciju, kao i na duljinu njihove koncentracije. Premda je inače poznato da duljina koncentriranog praćenja predstave raste s dječjim uzrastom, opažamo da se maksimalno trajanje pažnje proporcionalno izloženosti novim medijima značajno reducira, što svakako imamo na umu pri određivanju dobi ciljane publike za pojedine naslove.

Tehničke mogućnosti naše pozornice i novi dosezi suvremenih tehnologija na polju audiovizualnih sadržaja obvezuju nas na eksperimentiranje s novim lutkarskim, kazališnim, medijskim, glazbenim i likovnim tehnikama. Upravo angažiranje filmskih režisera, kao i autora crtanih filmova u suradnji s klasičnim kreatorima lutaka omogućuje razvoj kombiniranih lutkarskih tehnika i njihov suodnos sa novim medijskim tehnologijama.

Reducirana dramaturgija predstava namijenjenih djeci od treće do desete godine ostavlja stvaraocima prostor za igru multimedijom uz kombinacijom s tradicionalnim elementima lutkarske umjetnosti. Upravo lutka taj je čudesni predmet koji spaja kazalište „živoga glumca“ s animiranim filmom omogućavajući stvarnim i izmaštanim likovima da naizgled izigraju zakone fizike pa dožive preobrazbe nezamislive u klasičnom teatru. „Black Light Theatre“, kazalište sjena, a u novije vrijeme tehnike animacija i projekcija, pružaju gotovo neograničeno prostranstvo za maštu i igru.

2. Tehničko uređenje kazališta u razdoblju od 2025. - 2028.

Glavninu ciljeva na području tehničkog uređenja pozornice i zgrade ostvarili smo u prethodnome razdoblju tako da je sada zgrada, između ostaloga, opremljena internetskom vezom vrhunskih performansi, a pozornica izvrsnim tonskim pultom i projekcijskom opremom tako da tehničkom podrškom možemo pratiti i najzahtjevnije režijske koncepte. Kazališna zgrada, međutim, mora se konstantno osuvremenjivati kako bi bila u skladu s novim propisima dok pozornica treba držati korak s tehnološkim inovacijama. Stoga među projektima koji se trebaju nastaviti u idućem razdoblju izdvajam sljedeće:

Kazališnoj zgradi potreban je kvalitetan sustav za video nadzor kako bi se spriječio pristup nedobronamjernim osobama te otuđenje tehnološke opreme i drugog kazališnog inventara.

Radi poboljšanja zaštite od požara bit će neophodna zamjena dojavnika za *sprinkler* sustav, zamjena senzora za dim te zamjena sustava vatrodjave.

Pandemija je pokazala potrebu za intervencije u sanitetskom sustavu kako bi se izbjeglo prenošenje zaraza što će se postići ugradnjom bezkontaktnih dispenser sapuna i vode u sanitetske čvorove za publiku i djelatnike.

Uređenje sanitarnog čvora prilagođenog osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti također je vrlo važna intervencija. Već je izvornim projektom zgrade osobama s invaliditetom osiguran pristup u foaje i gledalište kroz sporedan ulaz, ali u idućem razdoblju pristup će im dodatno biti olakšan pristupnom rampom koja će povezivati glavni ulaz za gledatelje s dvorištem kazališta.

Kako bi kazalište osiguralo punu pristupnost svih svojih nužnih sadržaja moramo napraviti preinake u sanitarnome čvoru. U naše kazalište redovito dolaze grupe djece i odraslih s invaliditetom pa nam je vrlo bitno da sve prostorije namijenjene publici ustrajno usavršavamo i nadograđujemo kako bi se gledatelji osjećali sigurno i ugodno te kako bi higijenski standardi pratili stroga mjerila trećeg tisućljeća.

Nastavit će se i modernizacija svih aspekata pozornice kako bi produkcija predstava tekla bez zastoja i kako bi svi naši djelatnici imali ugodan i konstruktivan prostor za rad, koji će im osigurati sigurnost i koncentraciju. U idućem periodu nužna će biti nova energetika za rasvjetu te nabava novog *softwarea* i *hardwarea* za vođenje video projekcija, koje u suvremenoj režiji postaju gotovo neizostavno izražajno sredstvo.

Mala dvorana ZKL-a u kojoj se održavaju pokusi i lutkarsko-likovne radionice trebat će temeljitu obnovu u tehničkom i estetskom smislu. Nabavom novih prozora osigurat će se kvalitetno prozračivanje, a neophodan je i novi rasvjetni sustav. U planu je i nabava novih stolova i stolaca te osvježavanje prostora novim bojama s ciljem stvaranja prostora koji će biti ugodan i inspirativan djeci na radionicama i umjetnicima na pokusima.

3. Kadrovska politika u razdoblju od 2025. - 2028.

Kazalište je u svojoj biti plod koordinirane suradnje mnogih umjetničkih individualiteta raznih temperamenata, habitusa i profila. Solidarnost i timski rad stoga su bez sumnje ključ uspješnog poslovanja. To podrazumijeva njegovanje i razvijanje osjećaja za kolektiv uz istodobno prihvaćanje različitosti i posebnosti svakog djelatnika. Kao i do sada, nastojat ću osigurati djelatnicima najbolje moguće uvjete rada. Kazalište je otvoreno svaki dan u godini kako bi umjetničko osoblje moglo raditi i vikendom ili u večernjim satima, ovisno o vlastitim preferencijama. Premisa svake uspješne kazališne predstave je usklađen rad umjetničkog ansambla i zaposlenika tehnike uz potporu kazališnih radionica te odjela promidžbe i prodaje. Zapošljavanjem novih djelatnika među pozoričkim tehničarima znatno je olakšana provedba raznih programa koji se odvijaju u zgradi i na gostovanjima, tako u idućem razdoblju ni na tom planu neće biti potrebne veće intervencije, a isto se odnosi i na sada pomlađenu i popunjenu Službu prodaje i promidžbe koja će i u budućem razdoblju zbog odlaska djelatnika u mirovinu biti dopunjavana mladim, školovanim kadrom. Trenutno u glumačkom ansamblu ZKL-a djeluju dvadeset i dva stalno zaposlena glumca, a očekujemo odobrenje Grada Zagreba i za dvadeset i trećeg člana. U idućem razdoblju eventualne dodatne potrebe za djelatnicima u pojedinim odjelima bit će moguće riješiti preustrojem u okviru trenutnog broja zaposlenih. Dakako, kontinuirana edukacija djelatnika iz svih područja ostaje prioritet. Cilj je unaprijediti vještine naših djelatnika, kako umjetnika tako i djelatnika iz ostalih područja pa im omogućiti da napreduju i ostvare svoje potencijale te tako doprinesu uspjehu naše kazališne kuće kako bismo uz ekonomično poslovanje ostvarili umjetničke uspjehe te ispunili javne potrebe u kulturi građana Grada Zagreba.

4. Daljnje unapređivanje prodaje ulaznica, promidžbe i marketinga

Služba marketinga, prodaje i promidžbe nezaobilazna je nadopuna kvalitetnom repertoarnom programu i umjetničkoj izvrsnosti kao komunikacijski kanal između publike i stvaratelja. Već u prethodnom razdoblju pomlađen marketinški tim i dalje razvija i unapređuje prodaju i promidžbu u svim aspektima.

1. **Istraživanje tržišta:** Kako bismo što bolje razumjeli potrebe naše ciljane publike u stalnom smo doticaju s učiteljima i odgajateljima u izravnoj komunikaciji i putem anketnih listića. Služba prodaje i promidžbe je odjel koji nam omogućava izravnu komunikaciju s našim korisnicima, prvenstveno odgajateljima i učiteljima, koji naše predstave uklapaju u svoje odgojne i nastavne programe te nam je njihovo mišljenje izuzetno važno. Uoči svake premijere, održava se pretpremijera namijenjena upravo njima. Nakon izvedbe organiziramo druženje i prikupljamo njihove sugestije putem anketnih listića. Njihove reakcije uvijek su poglavito pohvalne, a njihove prijedloge naslova koje bi voljeli vidjeti na našem repertoaru nastojimo što prije uvažiti, kako bismo održali korak s potrebama novih naraštaja odgajatelja i učitelja.
2. **Promotivni materijali:** Uz veliku pozornost koja se pridaje kvalitetnom i atraktivnom dizajnu te informativnosti naših programskih knjižica i plakata, nastavljamo i s izdavačkom djelatnosti o kojoj je više rečeno u 10. točki ovoga Programa. Učitelje i odgajatelje izvještavamo o svojem programu i Knjižicom sezone koja sadrži podatke o repriznim naslovima i premijerama predviđenima za iduću sezonu. Ta bogato ilustrirana i sadržajno pregledna knjižica pokazala se izvrsnim sredstvom marketinške komunikacije.
3. **Društvene mreže i online prisutnost:** Nastavili smo aktivno djelovati na društvenim mrežama, svjesni da roditelji naših mladih gledatelja internet glavni izvor informacija o kulturnim sadržajima. Održavamo i nedavno redizajniranu internetsku stranicu koja je osmišljena tako da bude pregledna te pritom atraktivna i djeci i odraslima pazeći na balans između slikovnog i tekstualnog sadržaja. Prisutni smo i na Youtube kanalu s najavama predstavama, uputama za

izradu jednostavnih lutaka i informativnim videima o nastanku pojedinih predstava.

4. **Dodatni sadržaji:** Kao nadopunu gledanju predstave nastavljamo priređivati lutkarsko-likovne radionice za škole i vrtiće te za građanstvo. Na njima uz stručno vodstvo pedagoginje djeca izrađuju lutke razvijajući pritom razumijevanje osnova animacije, likovni senzibilitet i finu motoriku.
5. **Program vjernosti i darovne kartice:** Uz već uspostavljen program vjernosti za stalne posjetitelje, kojima omogućavamo da skupljanjem žigova osvoje besplatne ulaznice, uveli smo i darovne kartice, potaknuti čestim upitima gledatelja koji su izrazili potrebu da prijateljima i obitelji za rođendane ili blagdane daruju kulturni sadržaj.
6. **Odnosi s medijima:** I dalje negujemo odnose s medijima s naglaskom na portale i tiskovine posvećene djeci, jer upravo su se oni pokazali kao dragocjeno sredstvo za informiranje javnosti o našim programima. Nastojimo i senzibilizirati mlade kazališne kritičare za lutkarsku umjetnost kako bismo pripomogli u stvaranju naraštaja kritičara i teatrologa stručnih za lutkarsku umjetnost, kojih u Hrvatskoj kronično nedostaje.

5. Financijski plan ostvarenja predloženog programa

Sukladno zadanom financijskom okviru sredstava predviđenih Projekcijom proračuna Grada Zagreba u razdoblju od četiri godine s godinama zadanim na sljedeći način:

- 2025. (ukupna sredstva) - 2.373.900,00 eura

- 2026. (ukupna sredstva) - 2.373.900,00 eura

- 2027-2028.- sredstva se utvrđuju na temelju sredstava odobrenih 2026., te mogućeg projiciranog rasta proračuna Grada Zagreba za navedeno razdoblje; Od navedenog, iznos određen koeficijentima odlazi na plaće zaposlenika, dio na materijalne troškove, a dio na program. Povećanje vlastitih prihoda omogućuje nam da povećamo udio vlastitog prihoda u ukupnim приходima kazališta. U sljedećoj tablici navedene su projekcije prihoda i rashoda za 2025. i 2026. godinu.

U 2024. godini prvi put ćemo ostvariti sponzorsku suradnju s Erste Steiermärkische Bankom koja će financijski pratiti realizaciju projekta *Plavi jež* u sklopu svojega programa podizanja svijesti o sigurnosti djece na internetu.

U prethodnom razdoblju ostvarili smo velike pomake u osuvremenjivanju službe prodaje i promidžbe s ciljem veće učinkovitosti te povećanja prodaje. Broj od oko 61000 posjetitelja u 2023. godini svjedoči o uspješnosti naše marketinške strategije. Svejedno, smatram kako bi u idućem razdoblju trebalo izdvojiti nešto veća sredstva koja bi omogućila bolju vidljivost kazališnog proizvoda na kulturnom tržištu kako Zagreba, tako i cijele države. Ta investicija će se, dakako, višestruko vratiti kroz intenzivniji program, bolju popunjenost gledališta te u konačnici u bolji vlastiti prihod od prodaje karata. Nadalje, intenzitet i raznolikost programa trebao bi pobuditi veći interes različitih sponzorskih skupina s naglaskom na dio tržišta okrenutog djeci. U svakom slučaju smatram da i u razdoblju 2025.-2028. treba poslovati na konzervativan način, izuzetno štedljivo, s pažljivim praćenjem svih pokazatelja prihoda i rashoda. Ohrabreni uspjehom iz proteklih razdoblja nastaviti ćemo sa svim praksama koje su pokazale mjerljive i jasne rezultate.

VRSTA PRIHODA	2025	2026
PRIHODI IZ PRORAČUNA GRADA ZAGREBA	2.189.700,00	2.189.700,00
PRIHODI OD NAJMA I RADIONICA	10.700,00	10.700,00
PRIHODI OD PRODAJE ULAZNICA	173.500,00	173.500,00
UKUPNO PRIHODI	2.373.900,00	2.373.900,00

VRSTA RASHODA	2025	2026
RASHODI ZA ZAPOSLENE I OSTALI		
MATERIJALNI RASHODI	2.160.400,00	2.160.400,00
PROGRAMSKA DJELATNOST	184.600,00	184.600,00
ODRŽAVANJE I OPREMANJE	28.900,00	28.900,00
UKUPNO RASHODI	2.373.900,00	2.373.900,00

6. Arhiviranje predstava

Nažalost, zbog nedostatka prostora ZKL nije u mogućnosti arhivirati bogati materijal svojih predstava na adekvatan način. Prvo, potrebno je osigurati tehničku opremu kazališne pismohrane u kojoj čuvamo dramske tekstove, snimke, skice i drugu dokumentaciju prema Pravilniku o zaštiti i čuvanju arhivskog i registraturnog gradiva izvan arhiva.

Drugi dio naše građe - scenografija i lutke - još je ugroženiji. Kako bismo osigurali prikladnu pohranu ovih kulturnih artefakata iznimne vrijednosti, potrebno je prošiti naš skladišni prostor, ali i stvoriti uvjete u kojima oni neće biti izloženi propadanju. Kako bi se izbjeglo postupno uništavanje dragocjenih lutaka i scenografije zbog neprikladnog skladištenja, namjeravam s Gradskim uredom za kulturu Grada Zagreba te Ministarstvom kulture provesti projekt primjerenog arhiviranja postojećih materijala.

U ovom trenutku ZKL-u je dodijeljen novi skladišni prostor na Zagrebačkom velesajmu, koji će uz postojeći prostor u Blatu pokriti potrebe kazališta za skladištenjem i arhiviranjem lutaka, scenografije i rekvizite.

7. Izdavačka djelatnost

U idućem četverogodišnjem razdoblju namjeravam nastaviti niz izdanja koja su se pokazala i izvrsnim promidžbenim alatom, ali i doprinijela razvoju kulture čitanja među najmlađima. Uz svaku predstavu iz serijala o Medi Đuro bit će tiskana slikovnica koja će se dijeliti uz kupljene ulaznice. Slikovnice će kao i do sada pratiti radnju predstave, a ilustracije će biti usklađene s vizualom predstave. Te slikovnice ujedno doprinose etabliranju Mede Đure kao suvremenog brenda Zagrebačkog kazališta lutaka.

U blagdanskom periodu tiskat ćemo i prigodne Zabavno-radne bilježnice koje će se tematski oslanjati na repertoarne naslove ZKL-a te omogućiti djeci da utvrde svoje znanje o predstavama i prikazanim pričama.

Nastavljamo i s izdavanjem Knjižica sezone koje šaljemo školama i vrtićima na početku svake školske godine kako bi se vrtići i škole mogli pravodobno odlučiti za termin i naslov te obaviti potrebne pripreme.